

Projekt

Założenia mikroretencji
Województwa Małopolskiego
„SADZAWKA”

Kraków 2016

Spis treści:

1. Informacje ogólne.....	3
1.1. Diagnoza.....	3
2. Uwarunkowania formalno – prawne	6
2.1 Podstawy prawne opracowania	6
2.2. Zakres decyzji koniecznych do uzyskania przed rozpoczęciem robót	7
2.2.1. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach.....	7
2.2.2. Warunki zabudowy.....	10
2.2.3. Zgłoszenie prowadzenia działań.....	11
2.2.4. Zwolnienie z zakazów z art. 88l ust. 1	11
2.2.5. Pozwolenie wodnoprawne.....	12
2.2.6. Pozwolenie na budowę	15
3. Zakres opracowań.....	20
3.1. Geodezja.....	20
3.2. Geologia	20
3.3. Opracowanie przyrodnicze	22
3.4. Karta informacyjna przedsięwzięcia	22
3.5. Operat wodnoprawny	23
3.6. Projekt budowlany.....	23
4. Zakres decyzji i opracowań dla przykładowych obiektów małej retencji.....	24
4.1. Kałuża ekologiczna	24
4.2. Śródpolne oczko wodne	25
4.3. Śródpolny zbiornik wodny	26
4.4. Zbiornik jako odpływ z „prydomowej” oczyszczalni ścieków.	27
4.5. Stawy (w tym stawy hodowlane dla ryb innych niż łososiowate).....	29
4.6. Zbiorniki na cieku	30
4.7. Kluczowe decyzje umożliwiające realizację przedsięwzięcia.....	32
5. Założenia Programu	33
6. Systemy retencjonowania wody	34
7. Metody retencjonowania wody	37
7.1. Techniczne zabiegi związane z małą retencją wodną	38
7.2. Nietechniczne zabiegi związane z małą retencją wodną	39
7.2.1. Metody agrotechniczne:	39
7.2.2. Metody planistyczne.....	39

7.3.	Retencja krajobrazowa	39
7.4.	Retencja glebowa	40
7.4.1.	Retencja wód podziemnych i gruntowych:	41
7.4.2.	Retencja śnieżna i lodowcowa:	41
7.4.3.	Retencja wód powierzchniowych:	42
8.	Małe zbiorniki wodne.....	43
8.1.	Zbiorniki gospodarcze	44
8.1.1.	Zbiorniki dla potrzeb komunalnych, dla przemysłu i usług	45
8.1.2.	Zbiorniki rolnicze do nawodnień rolniczych i leśnych.....	45
8.1.3.	Zbiorniki rolnicze do towarowej hodowli rybne tzw. stawy rybne	46
8.1.4.	Zbiorniki przeciwpożarowe.....	46
8.2.	Zbiorniki przeciwerozyjne.....	46
8.3.	Zbiorniki ekologiczne.....	46
8.3.1.	Ostoje dla fauny i flory.....	47
8.3.2.	Wodopoje dla zwierząt leśnych.....	47
8.3.3.	Oczyszczanie wody.....	47
9.	Typy zbiorników w zależności od źródła ich zasilania	48
9.1.	Zbiorniki zasilane z przepływów bieżących cieków	48
9.2.	Zbiorniki zasilane wodami ze spływów powierzchniowych	48
9.3.	Zbiorniki zasilane wodami gruntowymi.....	51
9.3.1.	Zbiorniki zasilane wodami naporowymi i ze źródeł	51
9.3.2.	Stawy kopane przy wysokim poziomie zalegania wód gruntowych	52
9.3.3.	Zbiorniki zasilane wodami infiltracyjnymi	53
9.4.	Zbiorniki zasilane wodą z systemów drenarskich	53
10.	Finansowanie.....	55
10.1.	Budżet Województwa Małopolskiego – środki budżetu województwa związane z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych	55
10.1.2.	Procedura finansowa w oparciu o środki budżetu województwa związanymi z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych – szczegółowe informacje znajdują się w załączniku nr 1 do niniejszego opracowania (projekt uchwały ZWM wraz załącznikami)	55
10.1.3.	Harmonogram działań dotyczący realizacji zadań związanych z budową i renowacją zbiorników małej retencji w ramach środków budżetu województwa związanymi z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych	55
10.2.	Inne, potencjalne źródła finansowania	55
	Bibliografia.....	56

1. Informacje ogólne

1.1. Diagnoza

Zmiany klimatyczne wpływają na jakość i dostępność wody oddziałująca na plony i produkcję żywności. To uzasadnia konieczność podjęcia działań służących retencjonowaniu wody w przestrzeni rolniczej i na obszarach jednostek osadniczych poprzez tzw. „mikroretencję” rozumianą jako gromadzenie wody w bardzo wielu miejscach na raz. Mikroretencja przeciwdziała suszy i łagodzi jej skutki oraz może sprzyjać poprawie jakości życia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich. Dodatkowo, realizacja Programu zaangażuje społeczności wiejskie i będzie nowym impulsem dla odnowy wsi.

Poprawa naturalnych stosunków wodnych, odbywa się poprzez odpowiednie gospodarowanie przestrzenią rolniczą tj. układ pól ornych, użytków zielonych i lasów, tworzenie pasów ochronnych roślinności i powinna być realizowana przez wszystkich właścicieli gruntów.

Potrzebne są komplementarne działania polegające na realizowaniu dobrych praktyk rolniczych, zalesieniach i pozostawianiu mokradeł jako nieużytków rolnych oraz wykorzystywaniu obszarów o słabej klasie bonitacyjnej, często nieprzydatnych do uprawy w celu magazynowania wody poprzez mikroretencje tj. sadzawki, oczka wodne, potorfia, wpływającą korzystnie na ustabilizowanie stosunków wodnych gleby. Powyższe skutkuje zwiększeniem odporności gleby na suszę, przy równoczesnym ograniczeniu spływu powierzchniowego wód. Ponadto, niska jakość produkcyjna większości gleb w Polsce, w powiązaniu z intensyfikacją rolnictwa oraz zmianami klimatu, sprzyja procesom erozyjnym, zmniejszaniu zawartości próchnicy glebowej i wypłukiwaniu składników mineralnych do wód gruntowych. Zwiększanie pojemności wodnej gleb poprzez dbałość o jej strukturę i wzrost zawartości substancji organicznej zwiększa odporność upraw w okresach suszy i zmniejsza tempo odpływu nadmiaru wód do rzek. Stan gleb będzie też współdecydował o produktywności całego sektora.

Małą retencję wodną podzielić można na: krajobrazową, czyli wynikającą z ukształtowania terenu zlewni rzecznej oraz jej zagospodarowania i użytkowania, glebową, wynikającą z magazynowania wody w strefie nienasyconej profilu glebowego, wód podziemnych, która wynika z magazynowania wody w warstwach wodonośnych pierwszego i dalszych poziomów oraz wód powierzchniowych, polegającą na gromadzeniu wody w zbiornikach wodnych

i ciekach, na których wykonano budowle umożliwiające regulację poziomów i odpływów wody.

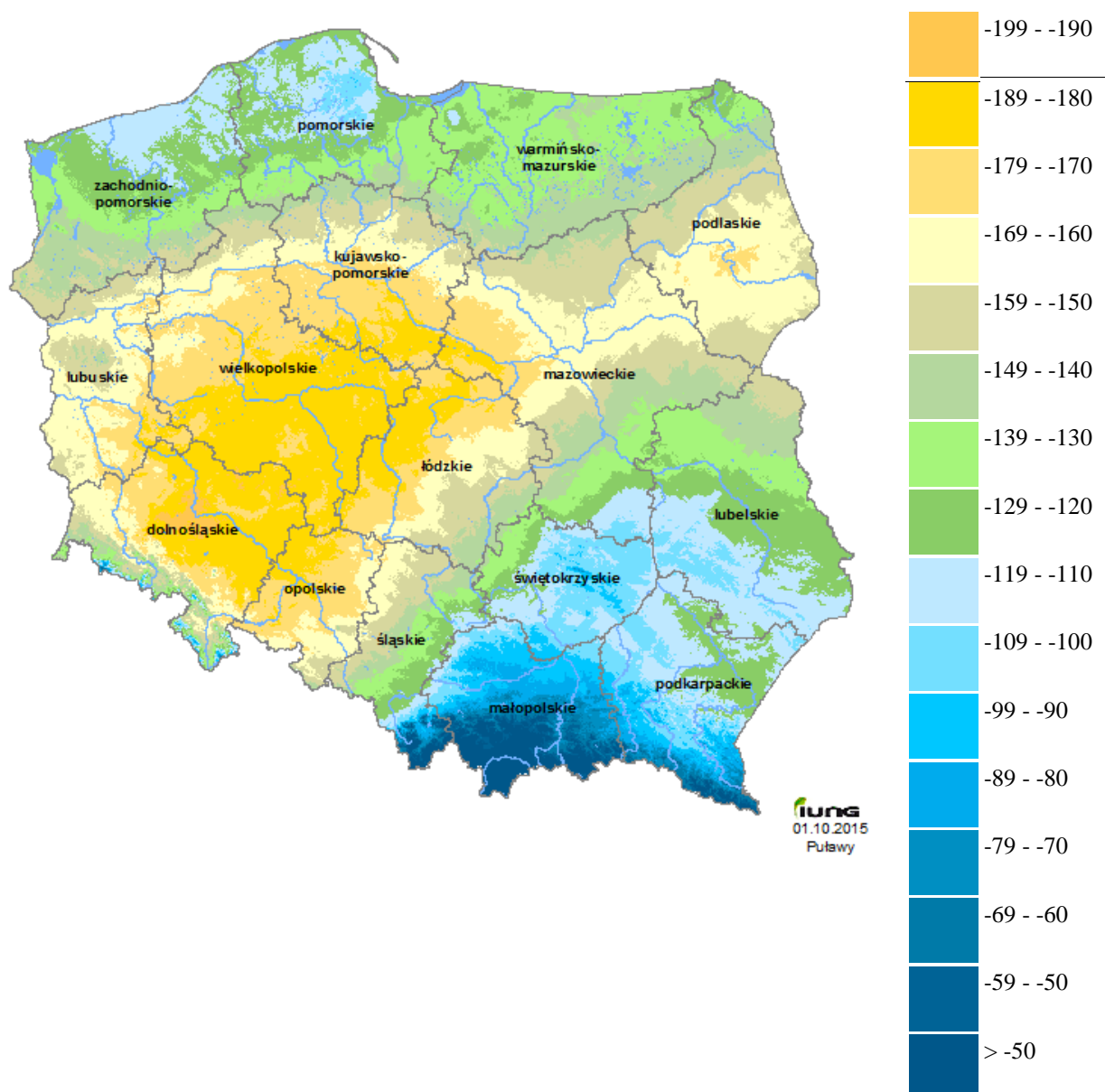
Najbardziej korzystnymi metodami zwiększania retencji są:

- a. retencja na terenach leśnych – powodująca znaczny wzrost bioróżnorodności w lasach, ich odporności, zwiększająca przepływy w okresach posusznych;
- b. retencja na gruntach uprzednio zmeliorowanych torfowisk, wilgotnych łąk i pastwisk przyczyniająca się do odtworzenia ekosystemów podmokłych;
- c. retencja glebowa przeciwdziałająca stepowieniu i erozji gleb;
- d. retencja w dolinach rzecznych - stwarzająca szansę na zachowanie naturalnych ekosystemów dolin rzecznych, korytarzy ekologicznych i utrzymanie reżimu hydrologicznego zbliżonego do naturalnego, stwarza też możliwość zachowania rzadkich już lasów łęgowych, typowego przekroju poprzecznego doliny z zespołem i zbiorowiskami roślinnymi typowymi dla kolejnych stref doliny rzecznej, torfowisk, podmokłych łąk, pastwisk, napełnianie wodą i przepłukiwanie starorzeczy, podnoszenie poziomu wód gruntowych w dolinie, itp.

Zgodnie z raportem NIK z dnia 5 sierpnia 2015 r. w *sprawie ograniczania skutków susz i powodzi w drodze zwiększenia małej retencji*, konieczna jest poprawa struktury bilansu wodnego zlewni rzecznych i gospodarowanie zasobami wód zapewniające m.in. retencję wód poprzez działania mniej kosztowne w realizacji i bardziej przyjazne dla środowiska naturalnego, niż działania z zakresu dużej retencji.

Klimatyczny Bilans Wodny rok: 2015; okres: 13 (1.VIII - 30.IX)

KBW [mm]

2. Uwarunkowania formalno – prawne

2.1 Podstawy prawne opracowania

Opracowanie powstało na podstawie następujących ustaw i rozporządzeń (stan na dzień 12.01.2016 r.):

- [1] Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U.2013.1235 j.t.) – zwana dalej **UIoŚ**,
- [2] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2010 nr 213 poz. 1397),
- [3] Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2004 nr 92 poz. 880, tekst jedn. Dz.U. 2015 poz. 1651) – zwana dalej **OP**,
- [4] Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. 2001 nr 115 poz. 1229) – zwana dalej **PW**,
- [4a] Nowelizacja ustawy Prawo wodne z dnia 16.12/2015 r – Dz.U.2015.2295,
- [5] Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2003 nr 80 poz. 717),
- [6] Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U. 1994 nr 89 poz. 414) – zwane dalej **PB**,
- [7] Rozporządzenie Ministra Gospodarki Przestrzennej I Budownictwa z dnia 21 lutego 1995 r. w sprawie rodzaju i zakresu opracowań geodezyjno-kartograficznych oraz czynności geodezyjnych obowiązujących w budownictwie (Dz.U.1995.25.133),
- [8] Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego (Dz. U. z 2014 r. poz. 462),
- [9] Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych (Dz. U. z 2014 r. poz. 463),

2.2. Zakres decyzji koniecznych do uzyskania przed rozpoczęciem robót

2.2.1. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach

Konieczność uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia określa Ustawa UIOŚ [1]:

Art. 71

1. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach określa środowiskowe uwarunkowania realizacji przedsięwzięcia.

2. Uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach jest wymagane dla planowanych:

- 1) przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;
- 2) przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Zakres przedsięwzięć mogących zawsze i mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko określa rozporządzenie [2]. W rozporządzeniu tym znajdujemy następujące odniesienia do obiektów małej retencji:

§ 3. 1. Do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się następujące rodzaje przedsięwzięć: (...)

66) budowle piętrzące wodę inne niż wymienione w § 2 ust. 1 pkt 35 i 36 (zbiorniki powyżej 10 mln m³ i stopnie piętrzące powyżej 5 m):

- a) na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 tej ustawy, z wyłączeniem budowli piętrzących wodę na wysokość mniejszą niż 1 m realizowanych na podstawie planu ochrony, planu zadań ochronnych lub zadań ochronnych ustanowionych dla danej formy ochrony przyrody,
- b) jeżeli piętrzenie dotyczy cieków naturalnych, na których nie istnieją budowle piętrzące wodę,

c) jeżeli w promieniu mniejszym niż 5 km na tym samym cieku lub cieku z nim połączonym znajduje się inna budowla piętrząca wodę, d) na wysokość nie mniejszą niż 1 m;

(...)

88) gospodarowanie wodą w rolnictwie polegające na:

a) melioracji łąk, pastwisk lub nieużytków,

b) melioracji terenów znajdujących się na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 tej ustawy, innej niż wymieniona w lit. a,

c) melioracji na obszarze nie mniejszym niż 2 ha, innej niż wymieniona w lit. a oraz b, jeżeli:

– w odległości nie większej niż 1 km od granicy projektowanego obszaru

meliorowanego w ciągu ostatnich 5 lat zmeliorowano obszar o powierzchni nie mniejszej niż 1 ha oraz

– łączna powierzchnia projektowanego obszaru meliorowanego oraz obszaru zmeliorowanego w ciągu ostatnich 5 lat wyniesie nie mniej niż 5 ha,

d) melioracji na obszarze nie mniejszym niż 5 ha, innej niż wymieniona w lit. a-c,

e) realizacji zbiorników wodnych lub stawów, o powierzchni nie mniejszej niż 0,5 ha na terenach gruntów innych niż orne znajdujących się na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 tej ustawy,

f) realizacji stawów o głębokości nie mniejszej niż 3 m, innej niż wymieniona w lit. e;

Formy ochrony przyrody o których mowa w powyższych zapisach są to:

Art. 6. 1. - OP [3]

Formami ochrony przyrody są:

1) parki narodowe;

- 2) rezerваты przyrody;
- 3) parki krajobrazowe;
- 4) obszary chronionego krajobrazu;
- 5) obszary Natura 2000;
- 6) pomniki przyrody;
- 7) stanowiska dokumentacyjne;
- 8) użytki ekologiczne;
- 9) zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;
- 10) ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

W przypadku przedsięwzięć realizowanych na obszarze Natura 2000 decyzja środowiskowa może być wymagana nawet jeżeli inwestycja nie została ujęta w rozporządzeniu.

Lokalizację obszarów Natura 2000 można sprawdzić w wyszukiwarce internetowej pod adresem: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Konieczność uzyskania decyzji środowiskowej może stwierdzić organ wydający warunki zabudowy, decyzję o wycince drzew, decyzje pozwolenia wodnoprawnego lub pozwolenia na budowę (Art. 96 ust. 2 UIoŚ [1]).

Art. 96. 1. UIoŚ [1] Organ właściwy do wydania decyzji wymaganej przed rozpoczęciem realizacji przedsięwzięcia, innego niż przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko, które nie jest bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynika z tej ochrony, jest obowiązany do rozważenia, przed wydaniem tej decyzji, czy przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000.

W przypadku stwierdzenia, że ocena oddziaływania na środowisko jest konieczna właściwy organ wydaje postanowienie w sprawie nałożenia obowiązku przedłożenia właściwemu miejscowo regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska:

- wniosku o wydanie decyzji, o której mowa w Art. 96 ust.1;
- karty informacyjnej przedsięwzięcia;
- poświadczonej przez właściwy organ kopii mapy ewidencyjnej obejmującej przewidywany teren, na którym będzie realizowane przedsięwzięcie, oraz obejmującej obszar, na który będzie oddziaływać przedsięwzięcie;
- wypisu i wyrysu z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, jeżeli plan ten został uchwalony, albo informacji o jego braku;

W przypadku korzystania z funduszy europejskich decyzja środowiskowa jest wymagana dla każdej inwestycji niezależnie od kwalifikacji prawnej.

2.2.2. Warunki zabudowy

Zgodnie z ustawą o planowaniu przestrzennym [5] Art. 59 ust. 1 w przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wymagana jest decyzja o warunkach zabudowy. Obowiązek ten dotyczy jedynie obiektów budowlanych wymagających pozwolenia na budowę (por. Art. 50 ust. 2).

Art. 59. ust. 1 [5]

1. Zmiana zagospodarowania terenu w przypadku braku planu miejscowego, polegająca na budowie obiektu budowlanego lub wykonaniu innych robót budowlanych, a także zmiana sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części, z zastrzeżeniem art. 50 ust. 1 i art. 86, wymaga ustalenia, w drodze decyzji, warunków zabudowy. Przepis art. 50 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 50. ust. 2.

Nie wymagają wydania decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego roboty budowlane:

- 1) polegające na remoncie, montażu lub przebudowie, jeżeli nie powodują zmiany sposobu zagospodarowania terenu i użytkowania obiektu budowlanego oraz nie zmieniają jego formy architektonicznej, a także nie są zaliczone do przedsięwzięć wymagających przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska, albo

2) niewymagające pozwolenia na budowę.

2.2.3. Zgłoszenie prowadzenia działań

Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody [3] Art. 118. ust.1.

Zgłoszenia regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska wymaga prowadzenie, na obszarach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5 i 7-9, w obrębach ochronnych wyznaczonych na podstawie ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym, a także w obrębie cieków naturalnych, następujących działań:

- 1) wymienionych w art. 22 ust. 1b ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r. poz. 145, z późn. zm.);
- 2) melioracji wodnych;
- 3) wydobywania z wód kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów, w ramach szczególnego korzystania z wód;
- 4) innych niż wymienione w pkt 1-3 działań obejmujących roboty ziemne mogące zmienić warunki wodne lub wodno-glebowe.

W przypadku obiektów małej retencji na obszarach rolniczych zgłoszenia dyrektorowi ochrony środowiska podlegają wszystkie obiekty zlokalizowane:

- w obrębie cieków naturalnych
- na obszarach chronionych tj. parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

2.2.4. Zwolnienie z zakazów z art. 88l ust. 1

Art. 88l. 1. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabrania się wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w tym:

- 1) wykonywania urządzeń wodnych oraz budowy innych obiektów budowlanych, z wyjątkiem dróg rowerowych;

2) sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmocnienia brzegów, obwałowań lub odsypisk;

3) zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem wód oraz brzegu morskiego, budową, przebudową lub remontem drogi rowerowej, a także utrzymywaniem, odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie oraz czynności związanych z wyznaczaniem szlaku turystycznego pieszego lub rowerowego.

2.2.5. Pozwolenie wodnoprawne

W zależności od lokalizacji obiektu oraz jego funkcji ma wykonanie obiektów małej retencji jest wymagane pozwolenie wodnoprawne (z art. 122) lub zgłoszenie (z art. 123a).

Art. 122. 1. PW [4] Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pozwolenie wodnoprawne jest wymagane na:

- 1) szczególne korzystanie z wód;
 - 2) regulację wód oraz zmianę ukształtowania terenu na gruntach przylegających do wód, mającą wpływ na warunki przepływu wody;
 - 3) wykonanie urządzeń wodnych;
- (...)

Pozwolenie wodnoprawne jest wymagane również na:

- 1) gromadzenie ścieków, a także innych materiałów, prowadzenie odzysku lub unieszkodliwianie odpadów,
- 2) wznoszenie obiektów budowlanych oraz wykonywanie innych robót,
- 3) wydobywanie kamienia, żwiru, piasku, innych materiałów oraz ich składowanie

- na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, jeżeli wydano decyzje, o których mowa w art. 40 ust. 3 i art. 881 ust. 2.

Urządzenia małej retencji w postaci zbiorników wodnych zalicza się do urządzeń wodnych (por. Art. 9 ust. 1 pkt. 19). Na wykonanie urządzeń wodnych wymagane jest pozwolenie wodnoprawne. Wyjątek stanowią stawy zasilane wodami gruntowymi o powierzchni do 500 m² i głębokości do 2m wykonane w całości na działce inwestora. Zgodnie z art. 123a wprowadzonym nowelizacją prawa wodnego z dnia 16 grudnia 2015 r [4a] na stawy takie jest wymagane jedynie zgłoszenie do starostwa.

Art. 9 ust. 1 PW [4] Ilekroć w ustawie jest mowa o:

19) urządzeniach wodnych - rozumie się przez to urządzenia służące kształtowaniu zasobów wodnych oraz korzystaniu z nich, a w szczególności:

- a) budowle: piętrzące, upustowe, przeciwpowodziowe i regulacyjne, a także kanały i rowy,
- b) zbiorniki, obiekty zbiorników i stopni wodnych,
- c) stawy rybne oraz stawy przeznaczone do oczyszczania ścieków, rekreacji lub innych celów,
- d) obiekty służące do ujmowania wód powierzchniowych oraz podziemnych,
- e) obiekty energetyki wodnej,
- f) wyloty urządzeń kanalizacyjnych służące do wprowadzania ścieków do wód lub urządzeń wodnych oraz wyloty urządzeń służące do wprowadzania wody do wód lub urządzeń wodnych,
- g) stałe urządzenia służące do połowu ryb lub do pozyskiwania innych organizmów wodnych,
- h) mury oporowe, bulwary, nabrzeża, pomosty, przystanie, kąpieliska,
- i) stałe urządzenia służące do dokonywania przewozów międzybrzegowych;

Art. 9 ust. 2 Przepisy ustawy dotyczące:

1) urządzeń wodnych stosuje się odpowiednio do:

- a) urządzeń melioracji wodnych niezaliczonych do urządzeń wodnych,

(...)

c) obiektów budowlanych oraz robót wykonywanych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią,

d) robót w wodach oraz innych robót, które mogą być przyczyną zmiany naturalnych przepływów wód, stanu wód stojących i wód podziemnych;

(...)

Art. 123a. 1. PW [4]

Zgłoszenia właściwemu organowi wymaga: (...)

8) wykonywanie stawów zasilanych wodami gruntowymi, o powierzchni nieprzekraczającej 500 m² i głębokości nieprzekraczającej 2 m od powierzchni terenu, o zasięgu oddziaływania niewykraczającym poza granice terenu, którego zakład jest właścicielem.

Niezależnie od kwalifikacji jako urządzenie wodne, konieczne będzie uzyskanie pozwolenia w następujących sytuacjach:

- realizacja na obszarach przylegających do wód powierzchniowych,
- w przypadku szczególnego korzystania z wód.

Art. 37. Szczególnym korzystaniem z wód jest korzystanie wykraczające poza korzystanie powszechne lub zwykłe, w szczególności:

- 1) pobór oraz odprowadzanie wód powierzchniowych lub podziemnych;
- 2) wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi;
- 3) przerzuty wody oraz sztuczne zasilanie wód podziemnych;
- 4) piętrzenie oraz retencjonowanie śródlądowych wód powierzchniowych;
- 5) korzystanie z wód do celów energetycznych;
- 6) korzystanie z wód do celów żeglugi oraz spławu;

7) wydobywanie z wód kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów, a także wycinanie roślin z wód lub brzegu;

8) rybackie korzystanie ze śródlądowych wód powierzchniowych.

Zakres powszechnego i zwykłego korzystania z wód określają art. 34 i 36 PW [4].

Z powyższych przepisów wynika, że w przypadku stawów, sadzawek itp. konieczne będzie pozwolenie wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód w przypadku:

- realizacji obiektów na ciekach,
- poboru wody z wód powierzchniowych w ilości większej niż 5 m³/dobę,
- odprowadzeniu ścieków (np. z tzw. „prydomowej” oczyszczalni):
 - o w ilości większej niż 5 m³/dobę lub
 - o powstających w ramach prowadzonej działalności gospodarczej lub
 - o na teren, którego użytkownik oczyszczalni nie jest właścicielem lub
 - o do wód powierzchniowych.

2.2.6. Pozwolenie na budowę

Zgodnie z Art. 28 ust. 1 Prawa Budowlanego (Dz.U. 1994 nr 89 poz. 414) [6] roboty budowlane można rozpocząć jedynie na podstawie ostatecznej decyzji o pozwoleniu na budowę, z zastrzeżeniem art. 29-31.

W celu dokładnego określenia jakie obiekty wymagają pozwolenia na budowę należy przywołać kolejne definicje z Art. 3 Prawa Budowlanego:

- **roboty budowlane** - należy przez to rozumieć budowę, a także prace polegające na przebudowie, montażu, remoncie lub rozbiórce obiektu budowlanego

- **budowa** - należy przez to rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego

- **obiekt budowlany** - należy przez to rozumieć:

- a) budynek wraz z instalacjami i urządzeniami technicznymi,
- b) budowlę stanowiącą całość techniczno-użytkową
wraz z instalacjami i urządzeniami,
- c) obiekt małej architektury;

- **budynku** - należy przez to rozumieć taki obiekt budowlany, który jest trwale związany z gruntem, wydzielony z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych oraz posiada fundamenty i dach, obiekcie małej architektury - należy przez to rozumieć niewielkie obiekty, a w szczególności:

- a) kultu religijnego, jak: kapliczki, krzyże przydrożne, figury,
- b) posągi, wodotryski i inne obiekty architektury ogrodowej,
- c) użytkowe służące rekreacji codziennej i utrzymaniu porządku, jak:
piaskownice, huśtawki, drabinki, śmietniki;

budowli - należy przez to rozumieć każdy obiekt budowlany niebędący budynkiem lub obiektem małej architektury, jak: obiekty liniowe, lotniska, mosty, wiadukty, estakady, tunele, przepusty, sieci techniczne, wolno stojące maszty antenowe, wolno stojące trwale związane z gruntem urządzenia reklamowe, budowle ziemne, obronne (fortyfikacje), ochronne, hydrotechniczne, zbiorniki, wolno stojące instalacje przemysłowe lub urządzenia techniczne, oczyszczalnie ścieków, składowiska odpadów, stacje uzdatniania wody, konstrukcje oporowe, nadziemne i podziemne przejścia dla pieszych, sieci uzbrojenia terenu, budowle sportowe, cmentarze, pomniki, a także części budowlane urządzeń technicznych (kotłów, pieców przemysłowych, elektrowni wiatrowych, elektrowni jądrowych i innych urządzeń) oraz fundamenty pod maszyny i urządzenia, jako odrębne pod względem technicznym części przedmiotów składających się na całość użytkową;

Analizując powyższe definicję należy stwierdzić, że obiekty małej retencji podlegają przepisom prawa budowlanego. W przypadku dużych obiektów kwestia stosowania przepisów prawa budowlanego jest oczywista. Większość obiektów małej retencji bezsprzecznie należy zakwalifikować jako budowle (w zależności od konstrukcji i lokalizacji budowle ziemne, budowle hydrotechniczne).

Prawo budowlane nie określa jasno minimum dla jakiego prace ziemne należy potraktować jako wykonanie budowli ziemnej.

Problem ten został poruszony w rozstrzygnięciach sądów administracyjnych:

- Wojewódzki Sąd Administracyjny w Rzeszowie w wyroku z 16 stycznia 2008 r. (sygn. II SA/Rz 731/07, LEX nr 487256) stwierdza:

„Budowla ziemna oznacza budowlę, której podstawowym tworzywem jest ziemia. Budowla taka jest wykonana w gruncie lub z gruntu. Przykładem budowli ziemnej może być wykonany z ziemi wał czy wykonany z ziemi kopiec. Budowla ziemna musi mieć charakter kubaturowy, być widoczna i istnieć w kategoriach obiektywnych. Niemożliwym jest uznanie za »budowlę ziemną« każdego przesunięcia i rozplantowania warstwy ziemi, zwłaszcza przesunięcia niepowodującego powstania widocznej budowli i niemającego na celu w bliższej lub dalsze przyszłości wykonanie jakiegokolwiek obiektu budowlanego”.

- Nieco odmienne stanowisko zajął Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gliwicach w wyroku z 22 sierpnia 2008 r. (sygn. II SA/GI 152/08, LEX nr 509803):

„Dla zakwalifikowania skutków robót ziemnych jako budowli ziemnej wystarczające jest, aby stanowiły one pewną całość techniczno-użytkową o określonej konstrukcji i funkcji. Za taką całość można uznać także skutek wykonanych robót niwelacyjnych, jeśli doszło do celowego nawiezienia czy przemieszczenia wielkich mas ziemi skutkującego powiększeniem płaskiej części terenu.”

Z powyższych orzeczeń wynika, że obiekty małej retencji w formie stawów, oczek wodnych, sadzawek w każdym przypadku należy potraktować jako budowle ziemne. W obydwu powyższych orzeczeniach warunkiem podlegania przepisom prawa budowlanego jest powstanie widocznego obiektu budowlanego co ma miejsce w sytuacji utworzenia „oczka wodnego”, „sadzawki” itp..

W przypadku większości obiektów małej retencji konieczne będzie uzyskanie pozwolenia na budowę. Wyjątki stanowią obiekty, co do których możliwa jest kwalifikacja do jednej z poniższych grup:

- przetamowania, stopnie, rampy, mnichy do wysokości 1m na ciekach:

Zgodnie z Art. 29 ust. 1 pkt. 14 Prawa Budowlanego [6]

obiekty budowlane piętrzące wodę i upustowe o wysokości piętrzenia poniżej 1 m poza rzekami żeglownymi oraz poza obszarem parków narodowych, rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych oraz ich otulin

- przydomowe oczka wodne do 30 m² powierzchni

Zgodnie z Art. 29 ust. 1 pkt. 14 Prawa Budowlanego

przydomowe baseny i oczka wodne o powierzchni do 30 m²;

- melioracje szczegółowe

Art. 29 ust. 2 Prawa Budowlanego [6]

Pozwolenia na budowę nie wymaga wykonywanie robót budowlanych polegających na: (...)

9) wykonywaniu urządzeń melioracji wodnych szczegółowych, z wyjątkiem:

- a) ziemnych stawów hodowlanych,
- b) urządzeń melioracji wodnych szczegółowych usytuowanych w granicach parków narodowych, rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych oraz ich otulin;

Art. 70. 1. Prawa wodnego [4]

Melioracje wodne polegają na regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz na ochronie użytków rolnych przed powodziąmi.

Art. 73. 1. Prawa wodnego [4]

Do urządzeń melioracji wodnych szczegółowych zalicza się:

- 1) rowy wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie,
 - 1a) drenowania,
 - 2) rurociągi o średnicy poniżej 0,6 m,
 - 3) stacje pomp do nawodnień ciśnieniowych,
 - 4) ziemne stawy rybne,

4a) groble na obszarach nawadnianych,

5) systemy nawodnień grawitacyjnych i ciśnieniowych

- jeżeli służą celom, o których mowa w art. 70 ust. 1.

2. Przepisy dotyczące urządzeń melioracji wodnych szczegółowych stosuje się odpowiednio do:

1) fitomelioracji oraz agromelioracji;

2) systemów przeciwoerozyjnych;

3) zagospodarowania zmeliorowanych trwałych łąk lub pastwisk;

4) zagospodarowania nieużytków przeznaczonych na trwałe łąki lub pastwiska.

3. Zakres opracowań

3.1. Geodezja

Opracowanie aktualnej mapy do celów projektowych (zgodnie z [7]) należy zlecić uprawnionemu geodecie w przypadku gdy dana inwestycja wymaga pozwolenia na budowę.

Jeżeli nie ma konieczności sporządzania mapy do celów projektowych należy uzyskać kopię mapy zasadniczej. Kopia mapy zasadniczej wymagana jest do opracowań (decyzji):

- Operat wodnoprawny (do decyzji pozwolenia wodnoprawnego)

por. Art. 132 ust. 3 pkt 1

- Zgłoszenie wynikające z art. 30 Prawa budowlanego [6],

- Zwolnienie z zakazów na podstawie art. 88L ust. 2 Prawa wodnego [4]

por. art. 88L ust. 4 Prawa wodnego [4]

Kopię mapy ewidencyjnej należy uzyskać w przypadku wykonywania:

- Zgłoszenia wynikającego z art. 123a Prawa wodnego

por. art. 123a ust. 4 pkt. 1 PW [4a]

- Karta informacyjna przedsięwzięcia (do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach)

por. art. 74. ust. 1 pkt 3 UIoŚ [1]

Działania muszą być prowadzone na obszarach posiadających uregulowany stan prawny.!!!

3.2. Geologia

Zgodnie z art. 34 ust. 3 pkt 4 PB [6], projekt budowlany powinien zawierać w zależności od potrzeb, wyniki badań geologiczno-inżynierskich oraz geotechniczne warunki posadowienia obiektów budowlanych.

Rozporządzenie [8] w sprawie zakresu projektu budowlanego określa w § 11 ust. 2 pkt 4, że część opisowa projektu zagospodarowania działki lub terenu powinna zawierać m.in. kategorię geotechniczną obiektu budowlanego, warunki i sposób jego posadowienia ...

Rozporządzenie [9] w sprawie geotechnicznych warunków posadawiania ob. budowlanych określa zakres opracowań jakie należy wykonać dla danej inwestycji.

W rozporządzeniu [9] rozróżnione są trzy kategorie geotechniczne obiektów. Obiekty małej retencji w większości przypadków zaliczane są do pierwszej kategorii. Zgodnie z

§ 4 ust. 3 pkt. 1 [9] pierwsza kategoria geotechniczna, obejmuje posadawianie niewielkich obiektów budowlanych, o statycznie wyznaczalnym schemacie obliczeniowym w prostych warunkach gruntowych, w przypadku których możliwe jest zapewnienie minimalnych wymagań na podstawie doświadczeń i jakościowych badań geotechnicznych, takich jak:

- a) 1- lub 2-kondygnacyjne budynki mieszkalne i gospodarcze,
- b) ściany oporowe i rozparcia wykopów, jeżeli różnica poziomów nie przekracza 2,0 m,
- c) wykopy do głębokości 1,2 m i nasypy budowlane do wysokości 3,0 m wykonywane w szczególności przy budowie dróg, pracach drenażowych oraz układaniu rurociągów;

Dla pierwszej kategorii geotechnicznej wymagane jest opracowanie „opinii geotechnicznej” (por. § 8 rozp. [9]).

W przypadku wykopów powyżej 1.2 m lub w złożonych warunkach gruntowych (por. § 4 ust. 2 [9]) obiekt może być zaliczony do drugiej kategorii geotechnicznej. Pociąga to za sobą konieczność wykonania następujących opracowań:

- dokumentacji badań podłoża gruntowego (por. § 9 rozp. [9])
- projektu geotechnicznego. (por. § 10 rozp. [9])

W przypadku skomplikowanych warunków obiekty zaliczane są do trzeciej kategorii geotechnicznej. Skomplikowane warunki gruntowe to takie, w których występują niekorzystne zjawiska geologiczne w postaci osuwisk, sufozji itp. W takich warunkach gruntowych nie jest zalecane wykonywanie obiektów retencjonujących wodę.

Zakres badań geologicznych określa § 6 rozporządzenie [9].

Opracowania geologiczne należy zlecić geologowi z odpowiednimi uprawnieniami.

3.3. Opracowanie przyrodnicze

Opracowanie przyrodnicze należy wykonać w przypadku konieczności uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Zakres opracowania należy dostosować do rodzaju i wielkości obiektu. W szczególności inwentaryzacja powinna zawierać:

- roślinność przewidzianą do zalania lub zniszczenia w wyniku wykonania zbiornika (zbiorowiska roślinne, gatunki dominujące),
- ewentualne gatunki chronione występujące na terenie zalania, robót ziemnych,
- osobno roślinność w okolicy zbiornika w pasie 100 m od jego krawędzi,
- charakterystykę ichtiologiczną – w przypadku budowli na cieku

3.4. Karta informacyjna przedsięwzięcia

Karta informacyjna przedsięwzięcia wymagana jest do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Zakres karty określa Art. 3. ust. 1. pkt. 5 UIoŚ [1]:

Ilękroć w ustawie jest mowa o:

5) karcie informacyjnej przedsięwzięcia - rozumie się przez to dokument zawierający podstawowe informacje o planowanym przedsięwzięciu, w szczególności dane o:

- a) rodzaju, skali i usytuowaniu przedsięwzięcia,
- b) powierzchni zajmowanej nieruchomości, a także obiektu budowlanego oraz dotychczasowym sposobie ich wykorzystywania i pokryciu nieruchomości szatą roślinną,
- c) rodzaju technologii,
- d) ewentualnych wariantach przedsięwzięcia, przy czym w przypadku drogi w transeuropejskiej sieci drogowej każdy z analizowanych wariantów drogi musi być dopuszczalny pod względem bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- e) przewidywanej ilości wykorzystywanej wody, surowców, materiałów, paliw oraz energii,

- f) rozwiązaniach chroniących środowisko,
- g) rodzajach i przewidywanej ilości wprowadzanych do środowiska substancji lub energii przy zastosowaniu rozwiązań chroniących środowisko,
- h) możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- i) obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, znajdujących się w zasięgu znaczącego oddziaływania przedsięwzięcia,
- j) wpływie planowanej drogi na bezpieczeństwo ruchu drogowego w przypadku drogi w transeuropejskiej sieci drogowej;

3.5. Operat wodnoprawny

Operat wodnoprawny składa się z wnioskiem o uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego. Zakres operatu określa Art. 132. Prawa wodnego [4].

3.6. Projekt budowlany

Projekt budowlany wymagany jest w przypadku konieczności uzyskania pozwolenia na budowę. Projekt budowlany dla obiektów może wykonać osoba posiadająca odpowiednie uprawnienia budowlane. Zakres projektu budowlanego określają:

- Ustawa Prawo budowlane [6] - art. 34
- Rozporządzenie w sprawie zakresu i formy projektu budowlanego [9]

4. Zakres decyzji i opracowań dla przykładowych obiektów małej retencji

4.1. Kałuża ekologiczna

Parametry:

- Powierzchnia poniżej 150 m²
- Głębokość do 1 m

Wymagane decyzje:

- 1) Warunki zabudowy

W przypadku braku planu zagospodarowania przestrzennego.

Szczegóły w punkcie 2.2.2

- 2) Zgłoszenie prowadzenia działań

Na obszarach chronionych tj. parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. *Szczegóły wg punktu 2.2.3*

- 2) Zgłoszenie z Art. 123a Prawa wodnego [4]

Szczegóły wg punktu 2.2.5

- 3) Pozwolenie na budowę

Szczegóły wg punktu 2.2.6

Wymagane opracowania

- Mapa do celów projektowych
- Opinia geotechniczna
- Projekt budowlany

4.2. Śródpolne oczko wodne

Parametry:

- Powierzchnia poniżej 50 m²
- Głębokość do 1.5 m

Wymagane decyzje:

- 1) Warunki zabudowy

W przypadku braku planu zagospodarowania przestrzennego.

Szczegóły w punkcie 2.2.2

- 2) Zgłoszenie prowadzenia działań

Na obszarach chronionych tj. parki narodowe, rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. *Szczegóły wg punktu 2.2.3*

- 3) Zgłoszenie z Art. 123a Prawa wodnego [4]

Szczegóły wg punktu 2.2.5

- 4) Pozwolenie na budowę

W przypadku gdy oczko wodne wykonywane jest w pobliżu zabudowy i nie przekracza 30 m² powierzchni pozwolenie na budowę nie jest wymagane – tylko zgłoszenie. *Szczegóły w punkcie 2.2.6*

Wymagane opracowania

W przypadku gdy pozwolenie na budowę jest wymagane:

- Mapa do celów projektowych
- Opinia geotechniczna
- Projekt budowlany

W przypadku gdy nie jest wymagane pozwolenie na budowę:

- Kopia mapy zasadniczej

4.3. Śródpolny zbiornik wodny

Parametry:

- Powierzchnia poniżej 5000 m²
- Głębokość do 3 m

Wymagane decyzje:

- 1) Warunki zabudowy

W przypadku braku planu zagospodarowania przestrzennego.

Szczegóły w punkcie 2.2.2

- 2) Zgłoszenie prowadzenia działań

Na obszarach chronionych tj. parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. *Szczegóły wg punktu 2.2.3*

- 3) Pozwolenie wodnoprawne

Wymagane dla zbiorników powyżej 500 m² powierzchni. Dla obiektów poniżej tej wartości wymagane tylko zgłoszenie z Art. 123a Prawa wodnego [4] *Szczegóły wg punktu 2.2.5*

- 4) Pozwolenie na budowę

Szczegóły wg. punktu 2.2.6

Wymagane opracowania

- Mapa do celów projektowych,
- Operat wodnoprawny (dla zbiorników powyżej 500 m² powierzchni),
- Opinia geotechniczna,
- Projekt budowlany

4.4. Zbiornik jako odpływ z „przydomowej” oczyszczalni ścieków.

Wymagane decyzje:

1) Warunki zabudowy

W przypadku braku planu zagospodarowania przestrzennego.

Szczegóły w punkcie 2.2.2

2) Zgłoszenie prowadzenia działań

Na obszarach chronionych tj. parki narodowe, rezerwy przyrody, parki krajobrazowe obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. *Szczegóły wg punktu 2.2.3*

3) Pozwolenie wodnoprawne

Gdy jest to zbiornik bezodpływowy zlokalizowany w całości na działce użytkownika oczyszczalni przy odprowadzeniu ścieków w ilości mniejszej niż 5 m³/dobę pozwolenie wodnoprawne nie jest wymagane. W przeciwnym przypadku jest wymagane pozwolenie na szczególne korzystanie z wód (odprowadzenie ścieków, wprowadzenie ścieków do gruntu).

Szczegóły wg punktu 2.2.5

4) Pozwolenie na budowę

W przypadku gdy zbiornik nie przekracza 30 m² powierzchni (co pozwala go zakwalifikować jako przydomowe oczko wodne) pozwolenie na budowę nie jest wymagane – tylko zgłoszenie. *Szczegóły w punkcie 2.2.6*

Wymagane opracowania

W przypadku gdy nie jest wymagane pozwolenie na budowę:

- Kopia mapy zasadniczej i ewidencyjnej

W przypadku gdy pozwolenie na budowę jest wymagane:

- Mapa do celów projektowych
- Opinia geotechniczna

- Projekt budowlany

W przypadku gdy wymagane jest pozwolenie wodnoprawne:

- Operat wodnoprawny

4.5. Stawy (w tym stawy hodowlane dla ryb innych niż lososiowate)

Wymagane decyzje:

- 1) Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach

Wymagana dla zbiorników o głębokości powyżej 3 m lub zbiorników o powierzchni większej niż 5000 m³ zlokalizowanych na obszarach innych niż orne oraz objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt. 1 – 5, 8 i 9. *Szczegóły opis w punkcie 2.2.1.*

- 2) Warunki zabudowy

W przypadku braku planu zagospodarowania przestrzennego.

Szczegóły w punkcie 2.2.2

- 3) Zgłoszenie prowadzenia działań

Na obszarach chronionych tj. parki narodowe, rezerwy przyrody, parki krajobrazowe obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. *Szczegóły wg punktu 2.2.3*

- 4) Pozwolenie wodnoprawne

Szczegóły wg punktu 2.2.5

- 5) Pozwolenie na budowę

Szczegóły w punkcie 2.2.6

Wymagane opracowania

- Mapa do celów projektowych
- Opinia geotechniczna
- Operat wodnoprawny
- Projekt budowlany

W przypadku gdy wymagana jest decyzja środowiskowa dodatkowo:

- Opracowanie przyrodnicze,
- Karta informacyjna przedsięwzięcia

4.6. Zbiorniki na cieku

Parametry:

- Wysokość piętrzenia do 5 m

Wymagane decyzje:

- 1) Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach

Wymagana gdy spiętrzenie jest większe niż 1m lub na obszarach chronionych tj. parki narodowe, rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe lub jeżeli piętrzenie jest zlokalizowane na ciekach naturalnych, na których nie ma innych piętrzeń lub gdy w odległości 5 km znajduje się inna budowla piętrząca. *Szczegóły w punkcie 2.2.1*

- 2) Warunki zabudowy

W przypadku braku planu zagospodarowania przestrzennego.

Szczegóły w punkcie 2.2.2

- 3) Zgłoszenie prowadzenia działań

Zawsze. Szczegóły w punkcie 2.2.3

- 4) Zwolnienie z zakazów z art. 88l ust. 1 Prawa wodnego [4]

W przypadku gdy część realizowanych obiektów (poza stopniem piętrzącym) znajduje się na terenie zalewowym. *Szczegóły w punkcie 2.2.4.*

- 5) Pozwolenie wodnoprawne

Szczegóły wg punktu 2.2.5

- 6) Pozwolenie na budowę

Szczegóły w punkcie 2.2.6

Wymagane opracowania

- Mapa do celów projektowych
- Opinia geotechniczna

- Operat wodnoprawny
- Projekt budowlany

W przypadku gdy wymagana jest decyzja środowiskowa dodatkowo:

- Opracowanie przyrodnicze,
- Karta informacyjna przedsięwzięcia

5. Założenia Programu

Program obejmuje obszar województwa małopolskiego o powierzchni całkowitej 15 189,7 km² (powiaty: Kraków, krakowski, olkuski, oświęcimski, chrzanowski, miechowski, proszowicki, wadowicki, myślenicki, suski, limanowski, bocheński, brzeski, Nowy Sącz, nowosądecki, nowotarski, tatrzański, Tarnów, Tarnowski, dąbrowski, gorlicki – łącznie 182 gminy).

Program mikroretencji Województwa Małopolskiego ma inicjować budowę wielu małych i rozproszonych zbiorników, stawów i oczek wodnych, progów na rowach melioracyjnych i małych ciekach, oraz lokalnych systemów powiązań pomiędzy tymi obiektami – tworzonych jako urządzenia melioracji szczegółowych, służących zarówno lokalnej gospodarce rolnej jak i przyrodzie i środowisku.

6. Systemy retencjonowania wody

Racjonalnie prowadzona gospodarka wodna powinna polegać na tworzeniu zasobów wodnych zarówno w obrębie dużych jak i małych systemów wodnych. Podstawowym celem tych ostatnich jest zatrzymanie jak największej ilości wody w jej powierzchniowym i podpowierzchniowym obiegu. Stosunkowo często (co 3–4 lata) występują braki wody ograniczające produkcję rolniczą. Szacuje się, że co najmniej 3–4% użytków rolnych (około 500-700 tys. ha) powinno być w niedalekiej przyszłości nawadniane, bowiem ewapotranspiracja na większości obszarów Polski w okresie wegetacji jest większa od opadów atmosferycznych. Wzrasta więc potrzeba stosowania małej retencji wodnej, wszędzie tam gdzie wpłynie to na zmniejszenie poboru wody (w okresie letnim) z rzek. Biorąc pod uwagę zmiany klimatu, może okazać się, że o rozmiarze nawodnień nie będą decydowały rzeczywiste potrzeby, lecz ilość wody jaką dysponujemy i możemy na nawodnienia przeznaczyć. I tu istotną rolę powinny odgrywać działania z zakresu małej retencji wodnej, podejmowane planowo i realizowane konsekwentnie.

Zasoby wodne	Systemy i metody
Retencja krajobrazowa (siedliskowa)	Systemy kształtujące właściwą strukturę użytkowania gruntów poprzez: <ol style="list-style-type: none"> 1. Układ pól ornych, użytków zielonych, lasów, użytków ekologicznych, oczek wodnych 2. Zalesienia, tworzenie pasów ochronnych, zadrzewień, zakrzaceń, tworzenie bruzd i tarasów 3. Zwiększenie powierzchni mokradeł, torfowisk, bagien
Retencja glebowa	Systemy uprawowe kształtujące gospodarowanie wodą w profilu gleby: <ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa struktury gleby, zabiegi agromelioracyjne, wapnowanie, prawidłowa agrotechnika, odpowiedni płodozmian, zwiększenie zawartości próchnicy w glebie
Wody gruntowe i podziemne	Systemy uprawowo- melioracyjne ograniczające odpływ powierzchniowy: <ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczenie spływu powierzchniowego 2. Zwiększenie przepuszczalności gleb 3. Zabiegi przeciwerozyjne, fitomelioracyjne i agromelioracyjne 4. Regulowanie odpływu z sieci drenarskiej 5. Stawy i studnie infiltracyjne, w tym dla odprowadzania wód deszczowych uszczelnionych powierzchni
Wody powierzchniowe	Hydrotechniczne systemy rozrządu i magazynowanie wód: <ol style="list-style-type: none"> 1. Małe zbiorniki wodne 2. Regulacja odpływu ze stawów, oczek wodnych 3. Gromadzenie wody w rowach melioracyjnych, kanałach itp. 4. Retencjonowanie odpływów z systemów drenarskich 5. Zwiększenie retencji dolinowej

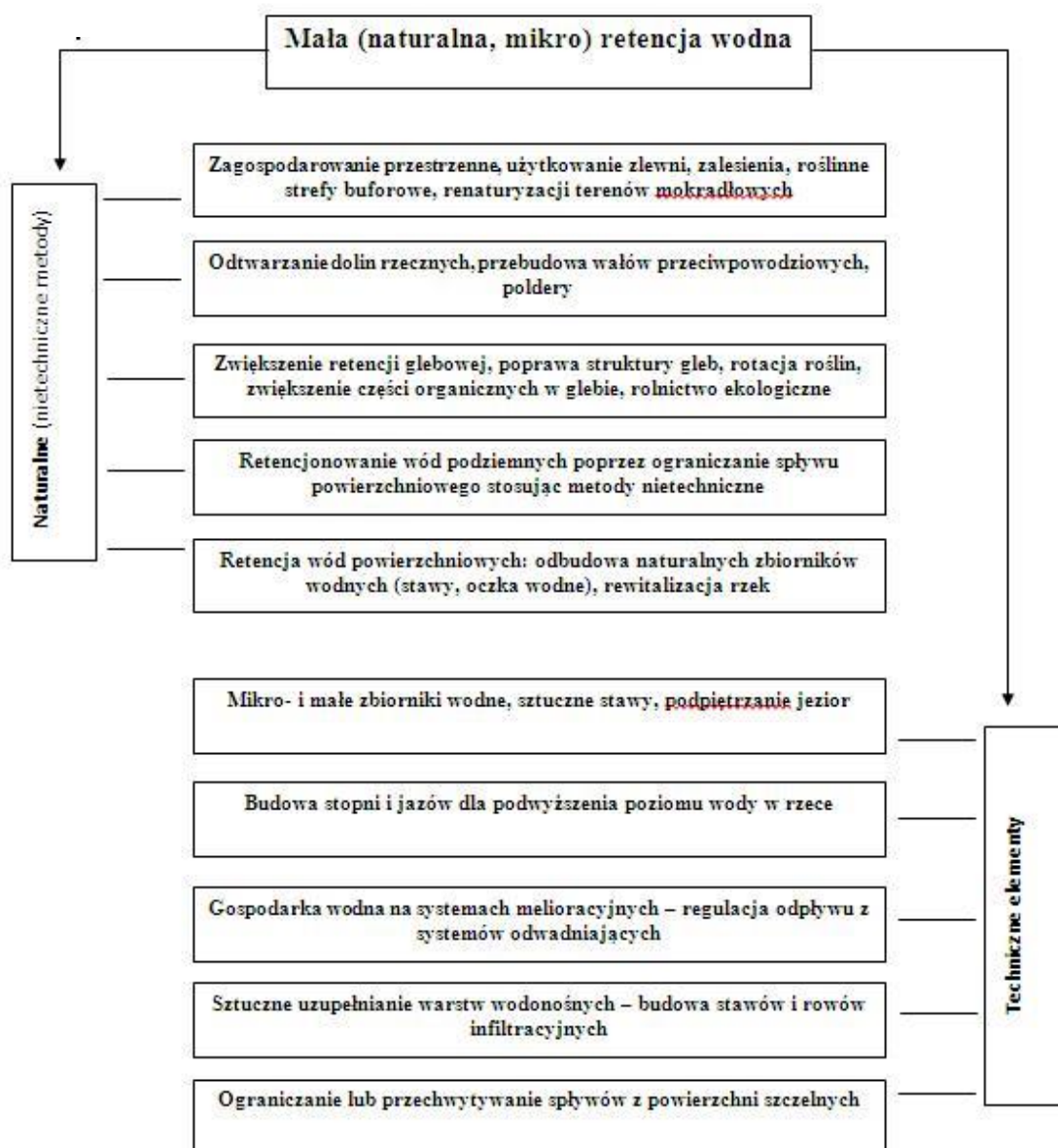
Wg W. Mioduszeńskiego [1999] „Ochrona i kształtowanie zasobów wodnych w krajobrazie rolniczym w małych zlewniach rzecznych, z punktu widzenia zasad gospodarowania wodą rozpatrywać można trzy podstawowe formy zasobów wodnych:

- wody powierzchniowe w zbiornikach, jeziorach , ciekach , stawach itp.,
- wody podziemne pierwszego poziomu wodonośnego, z których następuje zasilanie cieków, a przy wysokich poziomach wód gruntowych (obszary dolinowe) wody te wykorzystywane są przez roślinność w procesie transpiracji,
- wody glebowe retencjonowane w strefie aeracji (nasyconej). Jest to bardzo duży zbiornik wód, przewyższający inne formy. Wody te mogą być pobierane jedynie przez rośliny.

7. Metody retencjonowania wody

Retencja wodna – jest to zdolność dorzecza do okresowego zatrzymania wody opadowej. Zależy ona głównie od naturalnych uwarunkowań biotycznych i abiotycznych panujących w zlewni, ale w coraz większym stopniu wpływ na nią ma także działalność człowieka.

Duża retencja jest z reguły utożsamiana z budową dużych zbiorników retencyjnych o pojemności co najmniej 5 mln m³, natomiast pod pojęciem małej retencji kryje się zespół działań planistycznych, agrotechnicznych i technicznych mających na celu spowolnienie szybkiego spływ wód opadowych, poprzez gromadzenia wody na powierzchni terenu, w warstwach wodonośnych oraz w glebie [Mioduszeński 2003].

7.1. Techniczne zabiegi związane z małą retencją wodną

Do działań technicznych zalicza się większość prac z zakresu hydrotechniki i melioracji, powodujących zahamowanie odpływu wód powierzchniowych i zwiększenie dopływu wód opadowych do warstw wodonośnych. Są to głównie: retencjonowanie wód powierzchniowych przez budowę małych zbiorników wodnych, podpiętrzanie jezior itp.; wznoszenie budowli piętrzących na ciekach, rowach i kanałach (retencja korytowa); regulowanie odpływu wody z systemów drenarskich i sieci rowów odwadniających; zwiększanie zasilania zbiorników wód

podziemnych przez budowę stawów i studni infiltracyjnych; ograniczenie szybkiego odpływu wód deszczowych z powierzchni uszczelnionych (dachy, place, ulice) poprzez umożliwienie wsiąkania wody. Prawidłowe zagospodarowanie i użytkowanie zlewni może zwiększyć pojemność retencyjną gleb oraz zasilanie wód podziemnych.

7.2. Nietechniczne zabiegi związane z małą retencją wodną.

7.2.1. Metody agrotechniczne:

- zwiększenie retencji glebowej poprzez poprawę struktury gleb, wzrost zawartości próchnicy w glebie;
- ograniczenie spływu powierzchniowego i zwiększenie zasilania wód podziemnych poprzez stosowanie zabiegów przeciwoerozyjnych i uprawę poplonów;
- zmniejszenie ewapotranspiracji poprzez odpowiedni dobór roślin i ograniczenie parowania z powierzchni gleby.

7.2.2. Metody planistyczne

Do prawidłowych praktyk kształtowania ładu przestrzennego obszarów wiejskich zalicza:

- kształtowanie odpowiedniego układu pól ornych,
- użytków zielonych i lasów,
- prawidłowe projektowanie infrastruktury komunikacyjnej,
- tworzenie roślinnych pasów ochronnych (krzewy, drzewa),
- tworzenie zadarnionych pasów spływów wód powierzchniowych wraz z budowlami hamującymi ten spływ,
- tworzenie użytków ekologicznych, w tym odtworzenie oczek wodnych, mokradeł, obszarów zalewowych itp.

7.3. Retencja krajobrazowa

Związana jest z działaniami nietechnicznymi ograniczającymi szybki spływ powierzchniowy wód opadowych i roztopowych ze zlewni i jego zamianę na wolniejszy odpływ gruntowy. Na tę formę retencji wpływają zarówno naturalne uwarunkowania przyrodnicze zlewni m.in. ukształtowanie i spadki terenu, położenie i powierzchnia lasów oraz mokradeł, a także jej zagospodarowanie i użytkowanie.

Sposoby zwiększania retencji krajobrazowej:

- tworzenie układów przestrzennych pól ornych, użytków zielonych i lasów, dostosowanych do spadków terenu i poprzez różną szorstkość zmniejszających spływy powierzchniowe.
- stosowanie zabiegów przeciwoerozyjnych (agrotechnika przeciwoerozyjna, układy pól ornych dostosowane do rzeźby terenu, fitomelioracje, uprawa wstęgowa, tarasowanie pól i tworzenie bruzd) chroniących powierzchnie terenu przed niszczącym działaniem wody, a także powodujących zmniejszenie i spowolnienie spływów powierzchniowych wód opadowych i roztopowych,
- prawidłowe projektowanie nowych i poprawa tras istniejących dróg rolniczych oraz leśnych, które będą pełnić swoją rolę komunikacyjną, a jednocześnie nie będą przyspieszać odpływów wód ze zlewni – na terenach o większych spadkach skośny układ dróg przeciwoerozyjnie zabezpieczonych, utwardzonych i wyprofilowanych,
- zwiększenie powierzchni leśnych, które ze względu na intercepcję, dużą chłonność ściółki oraz drenujące działanie korzeni drzew, wpływają korzystnie na zmniejszenie zagrożenia powodziowego w dolnych partiach zlewni oraz eliminują procesy erozyjne,
- tworzenie prostopadłych do spadków terenu, śródpolnych pasów zadrzewień lub zakrzewień, których zadaniem jest spowolnienie i rozproszenie skoncentrowanych spływów powierzchniowych,
- zwiększenie lub odtworzenie, tam gdzie to jest możliwe mokradeł i bagnisk (np. na nieużytkach rolniczych w dolinach rzecznych) oraz renaturyzacja torfowisk.

7.4. Retencja glebowa

Występuje w strefie nienasyconej profilu glebowego i jest związana z pojemnością wodną gleb, czyli z ich zdolnością do zatrzymywania i gromadzenia przez pewien czas określonych ilości wody. Jest to wynikiem działania sił elektrostatycznych fazy stałej, zwanych siłami ssącymi gleby. Ilość gromadzonej w glebie wody zależy od jej właściwości fizyko-wodnych (zwięzłości, struktury, porowatości i przepuszczalności) oraz sposobu użytkowania, uprawy i nawożenia gleb.

Sposoby zwiększania retencji glebowej:

- ograniczenie, poprzez stosowanie zabiegów przeciwoerozyjnych i poplonów, spływów powierzchniowych i tym samym wydłużenie czasu wsiąkania wody w podłoże,
- poprawa struktury gleb, dzięki której zwiększa się ilość wody gromadzonej i dostępnej dla roślin, którą można uzyskać poprzez prawidłową agrotechnikę i wapnowanie oraz stosowanie naturalnych i zielonych nawozów, zwiększających zasobność gleb w próchnicę,
- zabiegi agromelioracyjne, wykonywane zazwyczaj na mało przepuszczalnych i nieprzewodnych glebach zwięzłych, polegają na głębokim spulchnianiu podglebia lub podłoża (głęboszowanie), wykonywaniu głębokich orok przedzimowych oraz kretowania podglebia i podłoża. Celem tych zabiegów jest polepszenie struktury gleby, zwiększenie przewodności hydraulicznej oraz likwidacja słabo przepuszczalnych przewarstwień utrudniających infiltrację wód opadowych do głębszych warstw podłoża.

7.4.1. Retencja wód podziemnych i gruntowych:

Występuje w strefie saturacji i wynika ze zdolności magazynowania wody przez warstwy różnych poziomów wodonośnych. Na ilość retencjonowanych wód wpływ mają naturalne warunki geomorfologiczne, meteorologiczne i hydrogeologiczne oraz zdolności infiltracyjne gleb. Ponadto na wielkość zasobów wód gruntowych i podziemnych wpływ ma wielkość ich poboru na cele bytowo-gospodarcze oraz sposób użytkowania i zagospodarowania powierzchni terenu.

Sposoby zwiększania retencji wód podziemnych i gruntowych:

- stosowanie zabiegów przeciwoerozyjnych i fitomelioracyjnych ograniczających spływy,
- zwiększenie przepuszczalności gleb m.in. poprzez zabiegi agromelioracyjne,
- regulowanie odpływu wody z sieci drenarskiej,
- budowa stawów infiltracyjnych studni chłonnych i stosowanie skrzyń rozsączających.

7.4.2. Retencja śnieżna i lodowcowa:

Jest to okresowe zatrzymanie wody w zlewniach w postaci lodowców (zlewni górskie) i śniegu. Wpływ na te formy retencji człowiek ma znikomy, natomiast istnieją

możliwości spowolnienia topnienia śniegu, dzięki czemu zasilanie cieków i wsiąkanie w głębę wody jest bardziej rozłożone w czasie.

Sposoby spowolnienia topnienia śniegu:

- przyznawanie i zagęszczanie śniegu,
- zwiększenie lesistości zlewni,
- tworzenie pasów zadrzewień.

7.4.3. Retencja wód powierzchniowych:

Polega na okresowym magazynowaniu wód powierzchniowych w naturalnych ciekach (strumienie, potoki, rzeki) i akwenach wodnych (stawy, jeziora) oraz w sztucznych zbiornikach, kanałach oraz rowach. Jest to najbardziej techniczna z form małej retencji, wymagająca działań z zakresu budownictwa wodno-melioracyjnego.

Sposoby zwiększania retencji wód powierzchniowych:

- budowa małych zbiorników wodnych, które opóźniają odpływ wód powierzchniowy i/lub gromadzą wodę dla różnorodnych celów,
- podpiętrzanie naturalnych jezior, ograniczenie odpływu lub podniesienie poziomu wody na mokradłach, bagniskach oraz torfowiskach,
- piętrzenie wody w kanałach sztucznych i w wyerodowanych naturalnych ciekach, powodujące nie tylko zwiększenie ilości gromadzonej wody w samym korycie, ale również wpływające na podniesienie zw. wód gruntowych terenów przyległych,
- regulowanie odpływu z sieci rowów otwartych oraz gromadzenie wód drenarskich,
- zatrzymywanie wód opadowych i roztopowych w oczkach wodnych, obniżeniach terenowych i wyrobiskach żwiru, gliny i pospółki.

8. Małe zbiorniki wodne

Zbiorniki wodne są podstawowym elementem tzw. Małej retencji. Poprawiają one bilans wodny terenu obniżając fale powodziowe i zwiększając przepływy niżówkowe w ciekach. Niewielkie akweny (od kilkudziesięciu do kilkuset m²) mają też duże znaczenie dla życia i przetrwania wielu gatunków roślin i zwierząt (ryb, ptaków, owadów, płazów). Zasadnicze przeznaczenie zbiornika wodnego może być różne, bez względu jednak na swoją podstawową funkcję zawsze pełni, w mniejszym lub większym stopniu, pozytywną rolę zwiększając zasoby wodne i wzbogacając walory przyrodnicze krajobrazu [Mioduszewski, 1999].

✓ **Śródpolne oczko wodne.**

Obszary bezodpływowe występujące w obniżeniach terenu, w których panują odpowiednie warunki do wykształcenia się niewielkich zbiorników wód powierzchniowych określane są mianem oczek wodnych. Są to zagłębienia stale lub okresowo wypełnione wodą, stanowiące istotny element krajobrazu. Oczka wodne korzystnie modyfikują bilans wodny i cieplny środowiska. Ze względu na materiał geologiczny, z którego są zbudowane, charakteryzują się specyficznymi zbiorowiskami roślinnymi. Strefa brzegowa stanowi swego rodzaju ekoton, w którym występuje duże zróżnicowanie zbiorowisk roślinnych, zależnie od typu siedliska otaczającego zbiornik.

✓ **Śródpolny zbiornik wodny.**

Głównym celem stosowania takiego rozwiązania jest zwiększenie zdolności retencyjnych obszaru oddziaływania zbiornika, spowolnienie odpływu wód powierzchniowych do odbiornika głównego, utrzymywanie korzystnych warunków gruntowo wodnych w okolicy i sprzyjanie bioróżnorodności typowej dla rejonu flory i fauny.

Śródpolne oczka i zbiorniki wodne pełnią wiele funkcji, które możemy podzielić na dwie grupy:

- funkcje fizjocenotyczne
- funkcje biocenotyczne

Do funkcji fizjocenotycznych zaliczamy tworzenie przez małe, śródpolne zbiorniki wysp i korytarzy ekologicznych, które stanowią szlaki dla wędrówek zwierząt lądowych oraz są przystanią dla przelotnych ptaków migrujących. Oczka śródpolne są również głównym biotopem większości gatunków płazów. Stanowią też miejsce bytowania i rozrodu przedstawicieli planktonu, ryb i innych organizmów żywych.

Funkcje biocenotyczne oczek śródpolnych wraz z pasem zieleni polegają między innymi na funkcjonowaniu ich jako ostoje zwierząt uczestniczących w biologicznej ochronie plonów. Ponadto są miejscem gnieźdzenia się i żerowiskiem drobnej zwierzyny łownej oraz lokalnym bankiem genów dzikich gatunków roślin i zwierząt. Warto wspomnieć również o roślinności szuwarowej i wodnej. Charakteryzuje ją znaczna różnorodność w porównaniu z jeziorami czy drobnymi ciekami wodnymi.

Tak bujna roślinność oczek wychwytuje biogeny oraz metale ciężkie, co ogranicza migrację związków chemicznych z pól i zatrzymuje oraz sprzyja samooczyszczaniu się środowiska

✓ **Kałuża ekologiczna.**

Kałuże ekologiczne spełniają analogiczne funkcje jak śródpolne zbiorniki wodne, ale w stosunkowo mniejszej skali.

Wymiary kałuż określone są na około 1m głębokości oraz powierzchni 1,5 ara. Dno powinno mieć zmienną głębokość z lekko nachylnymi wypłyceniami w kierunku brzegów. Pozwala to na swobodny dostęp dla gadów, płazów i ptaków tworząc ostoję, wodopój oraz miejsca rozrodu gatunków wodno-gruntowych.

Koszty budowy kałuż ekologicznych są stosunkowo niskie i mogą być stosowane na szeroka skalę.

✓ **Zbiorniki zaporowe.**

Powstają w wyniku przegrodzenia koryta i doliny cieku budowlą piętrzącą, zazwyczaj groblą ziemną z budowlą upustową. Po wykonaniu budowli następuje podpiętrzenie wody i zalanie części doliny. Do tego typu zbiorników można zaliczyć podpiętrzenie istniejących stawów jezior, gdy wykonywana jest zaporę ziemną (grobla).

✓ **Zbiorniki na ciekach.**

Tworzone są przez przegrodzenie koryta cieku (rowu) budowlą piętrzącą nie powodującą zalania terenów przyległych (woda nie występuje z brzegów). Tego typu zbiorniki powstają np. podczas prowadzenia nawodnień podsiąkowych w dolinowych systemach melioracyjnych.

8.1.Zbiorniki gospodarcze

Zbiorniki magazynujące wodę na potrzeby gospodarcze Pojemność zbiorników magazynujących wodę w celu jej gospodarczego wykorzystania powinna być wystarczająca dla zaspokojenia potrzeb użytkowników w warunkach ekstremalnych tzn. podczas długich okresów suszy. Tego typu zbiorniki mają niekiedy uszczelnione skarpy i dno dla zmniejszenia

strat wody w wyniku filtracji. Ich głębokość powinna być większa niż 1,0 m, co znacznie ogranicza rozwój makrofitów wodnych.

8.1.1. Zbiorniki dla potrzeb komunalnych, dla przemysłu i usług

Woda przeznaczona dla potrzeb ludności musi spełniać bardzo rygorystyczne wymagania jakościowe. Ze względu na powszechne zanieczyszczenie wód powierzchniowych rzadko są one wykorzystywane dla celów komunalnych, natomiast częściej są pobierane dla potrzeb przemysłu lub usług. Wykorzystanie wody ze zbiorników dla celów spożywczych wiąże się zazwyczaj z budową stacji uzdatniania. Z tych względów woda musi być specjalnie chroniona przed przedostawaniem się do niej zanieczyszczeń z terenów przyległych.

8.1.2. Zbiorniki rolnicze do nawodnień rolniczych i leśnych

Woda do nawodnień może być pobierana praktycznie z każdego typu zbiornika, jeśli jej jakość odpowiada normatywom. Przyjmuje się, że woda stosowana do nawodnień roślin nie powinna zawierać więcej soli niż $800 \text{ mg} \cdot \text{dm}^{-3}$. Potrzeby wodne upraw zależą od rodzaju roślin, stosowanej metody nawodnień, położenia geograficznego itp. W warunkach klimatycznych Polski, orientacyjnie można przyjąć następujące zapotrzebowania na wodę do nawodnień: podsiąkowych –3000, deszczownianych –2200, kroplowych –1500 $\text{m}^3 \cdot \text{ha}^{-1}$. Woda do nawodnień, w zależności od wydajności źródła, jest magazynowana w zbiornikach na bieżąco lub też w okresach jesienno-zimowych.

W nawodnieniach deszczownianych wykorzystuje się następujące rodzaje zbiorników:

- Baseny gospodarcze do gromadzenia, ogrzewania i natlenienia wody.
Baseny gospodarcze buduje się nie tylko w celu poprawy termiki i warunków tlenowych wód podziemnych, ale również dla potrzeb gromadzenia wody z mało wydajnych studni.
- Zbiorniki wyrównawcze, budowane w pobliżu budynków pompowni.
Zbiorniki wyrównawcze buduje się w przypadku zbyt małej ilości wody na ujęciu w okresach nawadniania. Tworzy się w nich zapas na jedną dobę, poprzez dostarczanie wody przez czas dłuższy niż trwa sam cykl deszczownia.
- Lokalne terenowe zbiorniki retencyjne, służące do gromadzenia wody ze spływów powierzchniowych.
- Retencyjne zbiorniki zaporowe, powstające w wyniku budowy zapory przegradzającej doliny cieków wodnych.

W rejonach nawodnień w których brak jest odpowiednich źródeł wody podziemnej lub powierzchniowej, buduje się lokalne małe zbiorniki. Ich rola sprowadza się do gromadzenia wody w okresach z naddatkiem wody. Innym rozwiązaniem pozyskania wody do nawodnień jest budowa zbiorników zaporowych, które mają pojemność od kilkuset tys. do nawet kilkunastu milionów m³ wody. Zbiorniki te w okresach bezopadowych zasilają ciekami wodnymi, które są źródłem wody do nawodnień.

8.1.3. Zbiorniki rolnicze do towarowej hodowli rybne tzw. stawy rybne

Zbiorniki te buduje się w zależności od szerokości doliny rzeki i ukształtowania terenu, w różnych układach. Układ niezależny tzw. „paciorkowy” powstaje w wyniku przegrodzenia gozłami ziemnymi doliny cieku lub podpiętrzenia jazami lub zastawkami wody w korytach potoków, kanałów i rowów melioracyjnych. Natomiast stawy w układzie niezależnym budowane są w postaci ogroblowanych powierzchni terenu, do których wodę dostarcza się za pomocą doprowadzalników z piętrzeń wykonanych na cieku głównym. Stawy rybne budowane w drugim układzie umożliwiają niezależne napełnianie i odwadnianie każdej kwatery oddzielnie.

8.1.4. Zbiorniki przeciwpożarowe.

Są to albo specjalne zbiorniki kopane na wodę gaśniczą, budowane według indywidualnych i typowych projektów, albo każdy inny zbiornik posiadający wystarczającą głębokość i objętości gromadzonej wody. Buduje się je przeważnie w lasach i coraz rzadziej w pobliżu gospodarstw wiejskich. Pojemność zbiorników przeciwpożarowych nie powinna być mniejsza niż 150 m³ i muszą być one wyposażone w drogi dojazdowe oraz w wygodne dojścia do ujęć wody.

8.2. Zbiorniki przeciwoerozyjne

Każdy zbiornik zaporowy pełni również pewną rolę zbiornika przeciwoerozyjnego, ponieważ na skutek spowolnienia przepływu wody następuje w nim sedymentacja cząstek gruntu niesionych przez wody powierzchniowe. W terenach mocno urzeźbionych i zagrożonych erozją, buduje się najczęściej u wylotów wąwozów specjalne zbiorniki kolmatacyjne, zatrzymujące rumowisko ziemne. Po pewnym czasie zostają one całkowicie zamulone, jednak w wyniku zmniejszenia spadków podłużnych doliny erozja zostaje ograniczona, co pozytywnie wpływa także na zasoby wodne zlewni.

8.3. Zbiorniki ekologiczne

Zbiorniki ekologiczne służą jako ekosystemy dla fauny i flory, jako wodopoje dla dzikiej zwierzyny lub też do oczyszczania wody. Budowane są one niekiedy specjalnie dla w/w celów ochrony środowiska lub też funkcje te spełniają zbiorniki wielozadaniowe.

8.3.1. Ostoje dla fauny i flory.

Parametry zbiorników wodnych budowanych tylko dla celów przyrodniczych tj. jako ostoje cennych gatunków roślin i zwierząt wodnych lub od wód zależnych, muszą być ściśle dostosowane do potrzeb poszczególnych gatunków.

8.3.2. Wodopoje dla zwierząt leśnych.

Są to najczęściej bardzo małe zbiorniki kopane, w których gromadzona woda jest wykorzystywana przez zwierzynę.

8.3.3. Oczyszczanie wody.

Specjalne zbiorniki (stawy) mogą być wykorzystane w technologii oczyszczania ścieków. Różnego typu zbiorniki zarówno kopane jak i zaporowe, służą do oczyszczania wód zawierających dużo związków biogenych w wodach drenarskich (biofiltry) lub powierzchniowych (zbiorniki wstępne). Wykorzystuje się również zbiorniki infiltracyjne w procesie oczyszczania wody przez przepuszczalne podłoże gruntowe.

Głębokościach umożliwiającą tarło ryb. Woda w nich gromadzona powinna mieć dobre warunki termiczne i tlenowe oraz korzystny skład chemiczny.

9. Typy zbiorników w zależności od źródła ich zasilania

9.1. Zbiorniki zasilane z przepływów bieżących cieku

- **Zbiorniki utworzone w wyniku przegrodzenia budowłą piętrzącą koryta cieku (rowu melioracyjnego)**
- **Zbiorniki utworzone w wyniku przegrodzenia budowłą piętrzącą koryta i doliny cieku**
- **Zbiorniki kopane lub częściowo kopane i ogroblowane**

9.2. Zbiorniki zasilane wodami ze spływów powierzchniowych

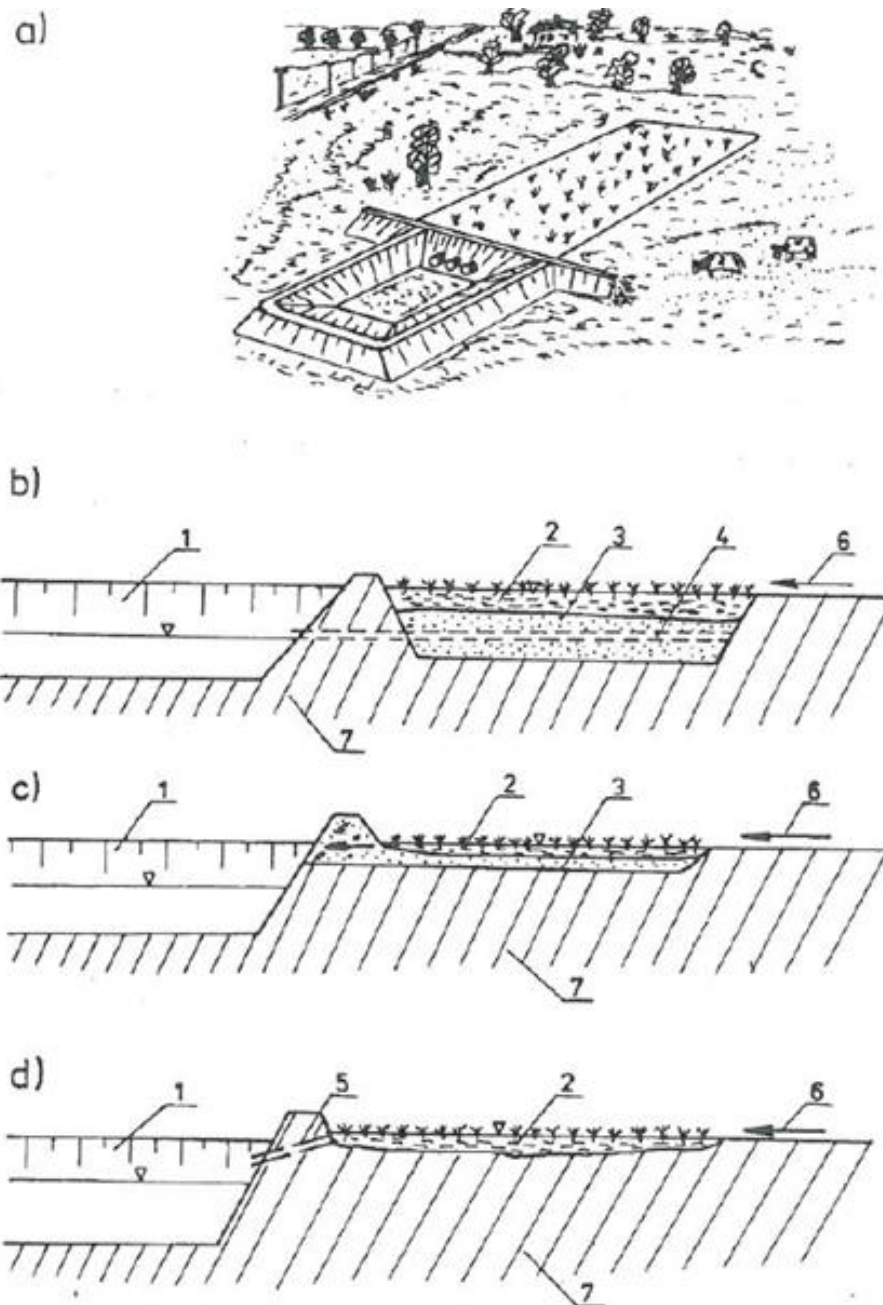
Wiosenne wody roztopowe i opady atmosferyczne częściowo infiltrują w podłoże, a częściowo spływają po powierzchni terenu i ta część nazywana jest spływem powierzchniowym. Woda spływająca po powierzchni pól użytkowanych rolniczo, lasów oraz ulic, placów, szos, dachów domów itp. może być ujmowana i wykorzystywana do zasilania zbiorników wodnych. Zbiorniki zasilane wodami ze spływu powierzchniowego najczęściej buduje się na kierunku tego spływu. Lokalizację takiego zbiornika można wybrać na podstawie obserwacji spływu wód po powierzchni terenu podczas większych opadów atmosferycznych lub też na podstawie szczegółowego planu sytuacyjnego. Zbiorniki buduje się zazwyczaj w zagłębieniach terenu lub wyraźnie ukształtowanych dolinkach. W niektórych przypadkach wystarczy wybudować groblę prostopadle do kierunku spływu wód powierzchniowych powstaje wówczas zbiornik podobny do zaporowego budowane na cieku. Można wykonać również zbiornik kopany, do którego będzie spływała woda roztopowa i po opadach atmosferycznych. Niekiedy z różnych względów nie jest możliwe utworzenie zbiornika na kierunku spływu wód powierzchniowych. Wówczas można wykopać wykop w dowolnym miejscu i doprowadzić wodę do zbiornika za pomocą płytkich rowów (10-20 cm) lub niskich grobelek wybudowanych wzdłuż warstw.

Rys.1. Widok ogólny zbiornika zasilanego spływami powierzchniowymi

Wszystkie zbiorniki powinny być zaopatrzone w budowle upustowe. Może to być prosty próg stały lub obniżenie korony grobli przystosowane do przepuszczenia wód wielkich. Budowla upustowa jest potrzebna, ponieważ spływy powierzchniowe są bardzo nierównomierne i po większych opadach (np. opad burzowy) cały zbiornik może zostać szybko napełniony, a przelanie się wody przez groblę może doprowadzić do jej zniszczenia.

Spływy powierzchniowe z obszarów rolniczych zawierają zazwyczaj duże ilości związków biogennych (azot, fosfor), dlatego możliwość gospodarczego wykorzystania zbiorników zasilanych takimi wodami jest ograniczona. Ponadto wody te zawierają znaczną ilość zawiesin (cząstki mineralne i organiczne), które sedymentują w zbiorniku, co powoduje jego szybkie zamulenie.

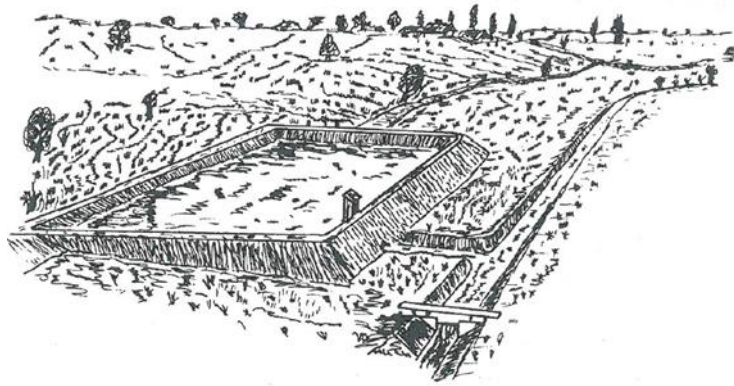

Rys. 2. Schemat stawu ze wstępnym oczyszczaniem wód pochodzących ze spływu powierzchniowego: a). widok ogólny stawu; b,c,d). przekroje poprzeczne stawów o różnej konstrukcji, 1 – staw właściwy, 2- staw wstępny (biofiltr) o głębokości 20-30 cm porośnięty roślinnością, 3- materiał filtacyjny (piasek), 4 – drenaż, 5 – rurociąg odprowadzający wodę (lub przewal w koronie grobli), 6-kierunek przepływu wód, 7-podłoże słaboprzepuszczalne

9.3. Zbiorniki zasilane wodami gruntowymi

9.3.1. Zbiorniki zasilane wodami naporowymi i ze źródeł

W niektórych warunkach geologicznych występują źródła lub wody naporowe w głębiej zalegających utworach wodonośnych. Oznacza to, że woda wypływa w sposób naturalny (źródło) lub po wykonaniu otworu, np. wiertniczego. W przypadku wysokiego ciśnienia w warstwie wodonośnej, poziom wody ustala się blisko lub powyżej powierzchni terenu i możliwe jest wykorzystanie tych wód do napełniania zbiornika. Najprostszym rozwiązaniem jest wykonanie wykopu pod zbiornik w słaboprzepuszczalnym gruncie, tak aby dno osiągnęło warstwę wodonośną.

Rys. 3. Widok ogólny zbiornika do magazynowania wody ze źródła

Przy głębszym zaleganiu wód naporowych, po wykonaniu wykopu można zainstalować w jego dnie lub na skarpie studnię drenażową. Zwierciadło wody w stawie ustabilizuje się na wysokości odpowiadającej ciśnieniu w warstwie wodonośnej. Jeśli ciśnienie to jest wysokie i woda stabilizuje się ponad powierzchnię terenu, a studni drenażowej należy zainstalować zawór, za pomocą którego będzie można regulować dopływ wody do zbiornika. W wielu przypadkach woda może dopływać do zbiornika przez wykop przebijający wierzchnią, słabo przepuszczalną warstwę gruntu zalegającą na zboczu doliny. Ujęcie wody można także wykonać za pomocą studni drenażowej o dużej średnicy. W takich przypadkach zasilanie zbiornika wodami gruntowymi jest intensywne i istnieje niebezpieczeństwo występowania sufozji (wynoszenia gruntu z dna wykopu lub studni drenażowej) – niezbędne jest wówczas wykonanie warstwy filtracyjnej o grubości co najmniej 30 cm.

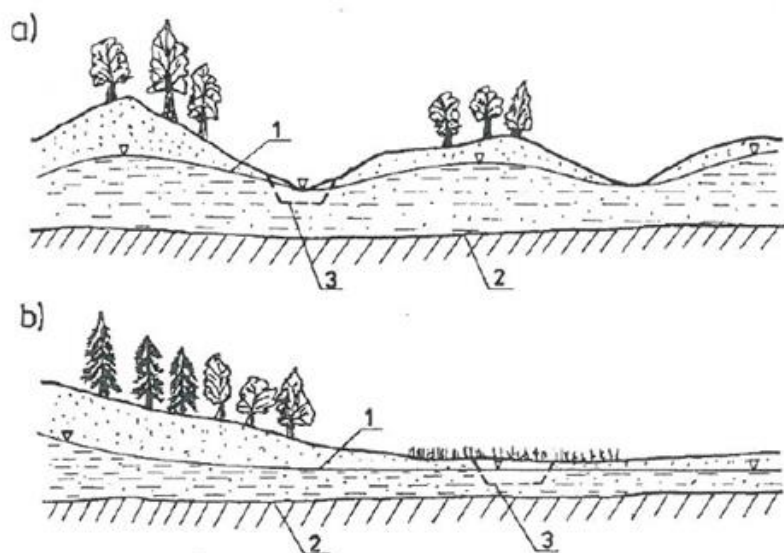
W celu zapewnienia odpływu wody ze stawu wykonuje się budowle upustowe z progiem stałym lub zamknięciami umożliwiającymi regulowanie poziomu wody.

Wykorzystanie wód naporowych do napełniania zbiornika powinno być poprzedzone dobrym rozpoznaniem warunków geologicznych. Chodzi tu zarówno o zapewnienie ciągłego zasilania zbiornika, jak i zabezpieczenia przed nadmiernym obniżeniem i zczyrywaniem zasobów wód podziemnych. Wykonanie wykopu przebijającego słaboprzepuszczalną warstwę pokrywającą zbocze doliny, może doprowadzić do obniżenia poziomu wód gruntowych na znacznym obszarze przylegającej wysoczyzny. Znane są przypadki zanikania wody w studniach gospodarczych położonych w odległości do 500 m od miejsca wykopu. Należy zwrócić uwagę na to, że omawiany powyżej typ zbiornika jako jedyny nie powoduje zwiększenia zasobów wodnych, a wprost przeciwnie – może spowodować zmniejszenie zasobów wód podziemnych.

9.3.2. Stawy kopane przy wysokim poziomie zalegania wód gruntowych

Na obszarach gdzie poziom wód gruntowych jest zawsze wysoki możliwe jest wykonanie zbiornika kopanego o dowolnych wymiarach. Po wykonaniu wykopu lustro wody w zbiorniku układać się będzie na poziomie zbliżonym do poziomu wód gruntowych przed jego wykonaniem. Również wahania poziomu wody będą zbliżone do wahań poziomu wód gruntowych. Przed podjęciem decyzji o budowie zbiornika niezbędne jest sprawdzenie na jakim poziomie układają się wody gruntowe i jaka jest amplituda wahań tego poziomu. Jeśli np. woda w okresie lata na głębokość 1,0-1,5 m poniżej powierzchni terenu, to zazwyczaj lokalizowanie zbiornika w tym miejscu jest mało celowe.

Najczęściej zbiorniki kopane budowane są w obniżeniach terenu lub w dolinach. Obszarami dobrymi do lokalizacji zbiorników kopanych są także torfowiska, gdzie wody gruntowe utrzymują się na wysokim poziomie.

Rys. 4. Przykładowa lokalizacja stawów kopanych zasilanych wodami gruntowymi: a) w terenie pagórkowatym, b) w terenie płaskim, 1- poziom wód gruntowych, 2- warstwa nieprzepuszczalna, 3- staw kopany

9.3.3. Zbiorniki zasilane wodami infiltracyjnymi

Bardzo często w cieku płynie woda tak zanieczyszczona, że wykorzystanie jej na potrzeby gospodarcze (np. do nawodnień, pojenia bydła itp.) jest niemożliwe. Jeśli dolina jest zbudowana z przepuszczalnych gruntów piaszczystych lub grunty przepuszczalne zalegają pod cienką warstwą nieprzepuszczalną, można wykonać staw kopany zasilany wodami infiltracyjnymi, dopływającymi z rzeki. W procesie filtracji przez podłoże następuje znaczne oczyszczenie wody. Na przykład redukcja zawartości fosforu, i metali ciężkich może dochodzić do 80-90%. Mniejsza jest redukcja związków azotu.

9.4. Zbiorniki zasilane wodą z systemów drenarskich

Systemy te, zabezpieczając grunty rolne przed nadmiernym, szkodliwym dla roślin uwilgotnieniem, w okresie roztopów i większych opadów atmosferycznych odprowadzają znaczne ilości wody. Woda ta z powodzeniem może być wykorzystana do zasilania różnego typu zbiorników. Wody drenarskie, w zależności od rodzaju i dawek stosowanego nawożenia organicznego i mineralnego, są w różnym stopniu zanieczyszczone związkami biogennymi (głównie azotanami), zawierają natomiast bardzo mało innych związków chemicznych i zawiesin. Są to więc dość czyste wody, które mogą być z powodzeniem wykorzystywane do nawodnień rolniczych. Znajdujące się w nich związki biogenne mogą być wykorzystywane

przez rośliny zamiast odpływać do rzek powodując ich zanieczyszczenie. Tworzy się w ten sposób zamknięty obieg wody i materii.

Zbiornik zasilany wodami drenarskimi zlokalizowany jest zazwyczaj w naturalnym zagłębieniu terenowym (przegrodzenie dolinki poniżej wylotu zbieracza) lub, jako staw kopany, w pobliżu odbiornika wód drenarskich.

10. Finansowanie

10.1. Budżet Województwa Małopolskiego – środki budżetu województwa związane z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych

10.1.2. Procedura finansowa w oparciu o środki budżetu województwa związanymi z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych – szczegółowe informacje znajdują się w załączniku nr 1 do niniejszego opracowania (projekt uchwały ZWM wraz załącznikami)

10.1.3. Harmonogram działań dotyczący realizacji zadań związanych z budową i renowacją zbiorników małej retencji w ramach środków budżetu województwa związanymi z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych

a. **19 maja 2016 r.** - podjęcie uchwały przez Zarząd Województwa Małopolskiego sprawie warunków i trybu postępowania w zakresie dysponowania środkami budżetu województwa związanymi z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych – projekt uchwały w załączeniu;

b. **maj/czerwiec 2016 r.** – dodatkowy nabór wniosków na dofinansowanie zadań ze środków budżetu województwa małopolskiego związanych z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych;

c. **lipiec 2016 r.** - podział środków finansowych związanych z dodatkowym naborem wniosków na dofinansowanie zadań ze środków budżetu województwa małopolskiego związanych z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych;

d. **31 października 2016 r.** - zakończenie realizacji zadań dofinansowanych w ramach środków budżetu województwa związanymi z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych;

e. **9 listopada 2016 r.** składanie dokumentacji rozliczeniowych wykonanych zadań w ramach środków budżetu województwa związanymi z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych.

10.2. Inne, potencjalne źródła finansowania

- a. NFOŚiGW;
- b. WFOŚ i GW;
- c. PROW 2014 – 2020;
- d. RPO Województwa Małopolskiego;
- f. fundusz sołecki;
- g. dotacje budżetu państwa (budżet Wojewody) dla Spółek Wodnych

Bibliografia:

1. Ochrona i kształtowanie zasobów wodnych w krajobrazie rolniczym. W. Mioduszeński [1999].
2. Mała retencja. Ochrona zasobów wodnych i środowiska naturalnego. Poradnik. W. Mioduszeński [2003].
3. Rodzaje i formy małej retencji w tym rola i funkcje małych zbiorników wodnych. A. Bogdał. Prezentacja z konferencji pn.: Uwarunkowania małej retencji w Województwie Małopolskim, 10 grudnia 2012 r.
4. <http://www.susza.iung.pulawy.pl/>
5. <http://www.ekoportal.gov.pl/>
6. Założenia Programu mikroretencji [2015]. Opolski Urząd Wojewódzki.
7. Podstawowe aspekty formalno – prawne w zakresie realizacji obiektów małej retencji na obszarach rolniczych. Staand Ośrodek Usług Inżynierskich [styczeń 2016].

UCHWAŁA Nr 756
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO
z dnia 19 maja 2016 r.

w sprawie zasad i trybu postępowania w zakresie dysponowania środkami budżetu województwa związanymi z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych.

Na podstawie art. 41 ust.1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz.486 ze zm.) oraz art. 5 ust. 3, art. 22b i art. 22c ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 909 ze zm.) Zarząd Województwa Małopolskiego uchwala co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się:

- 1) zasady i tryb postępowania w zakresie dysponowania środkami związanymi z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych, zwanymi dalej „środkami finansowymi”, w brzmieniu załącznika nr 1,
- 2) maksymalne dofinansowanie środkami finansowymi poszczególnych rodzajów zadań w brzmieniu załącznika nr 2,
- 3) harmonogram gospodarowania środkami finansowymi, w brzmieniu załącznika nr 3.

§ 2.

Wnioski o dofinansowanie zadań środkami finansowymi złożone do 31 marca 2016 r. rozpatruje się wg zasad określonych w uchwale Zarządu Województwa Małopolskiego, o której mowa w § 3.

§ 3.

Traci moc uchwała Nr 95/12 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 31 stycznia 2012 r. (ze zm.) w sprawie warunków i trybu postępowania w zakresie dysponowania środkami budżetu województwa związanymi z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych.

§ 4.

Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Departamentu Rolnictwa i Geodezji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego.

§ 5.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Środki budżetu województwa związane z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych są dochodami budżetu województwa i przeznacza się je na zadania zgodnie z art. 22c ust. 1 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 909 ze zm.)

Niniejsza uchwała wprowadza zasady i tryb postępowania w zakresie dysponowania w/w środkami.

Uchwała Nr 95/12 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 31 stycznia 2012 r. (ze zm.) w sprawie warunków i trybu postępowania w zakresie dysponowania środkami budżetu województwa związanymi z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych po doświadczeniach z ostatnich lat związanych z jej obowiązywaniem wymagała zmian i uzupełnień. Zmiany te w szczególności dotyczą zintensyfikowania dotowania zbiorników małej retencji w celu poprawy jakości produkcyjnej gleb w Małopolsce. Niska jakość produkcyjna większości gleb w Polsce a w szczególności w Małopolsce, w powiązaniu z intensyfikacją rolnictwa oraz zmianami klimatu, sprzyja procesom erozyjnym, zmniejszaniu zawartości próchnicy glebowej i wypłukiwaniu składników mineralnych do wód gruntowych. Zwiększanie/ochrona pojemności wodnej gleb poprzez dbałość o jej strukturę i wzrost zawartości substancji organicznej zwiększa odporność upraw w okresach suszy i zmniejsza tempo odpływu nadmiaru wód do rzek. Stan gleb będzie też współdecydował o produktywności rolnictwa i jego wkładzie w zaspokajanie rosnących potrzeb żywnościowych w sposób zrównoważony.

Zasady i tryb postępowania w zakresie dysponowania środkami budżetu województwa związanymi z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych.

1. Środki finansowe związane z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych, zwane dalej „środkami finansowymi”, przeznacza się na dofinansowanie zadań określonych w art. 22c ust. 1 ustawy z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 909 ze zm.), zwanej dalej „ustawą”.
2. Dofinansowanie do budowy i renowacji zbiorników małej retencji może obejmować wszelkie sadzawki, zbiorniki służące ochronie i poprawie wartości użytkowej gruntów w rozumieniu art. 2 ust.1 ustawy, zwane dalej „zbiornikami małej retencji”. Dofinansowanie nie może być przyznane do budowy i renowacji stawów rybnych.
3. Środki finansowe przeznacza się na:
 - a) 40% środków finansowych na budowę i renowację zbiorników małej retencji,
 - b) 60% środków finansowych na realizację pozostałych zadań, o których mowa w art. 22 c ust.1 ustawy.
4. Wnioski o dofinansowanie zadań środkami finansowymi składają osoby prawne i fizyczne w terminie od 1 stycznia do 28 lutego każdego roku. W przypadku dostarczenia wniosków pocztą, decydująca jest data stempla pocztowego.
5. Dofinansowanie zadań zgłoszonych we wnioskach złożonych do 14 dni roboczych (włącznie) po terminie wymienionym w pkt 4, będzie o 10% niższe.
6. Wnioski złożone po terminie określonym w pkt 5 nie będą uwzględniane.
7. Wnioski należy składać/przesyłać na adres:

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
Departament Rolnictwa i Geodezji
31-156 Kraków, ul. Basztowa 22
Adres do korespondencji:
30-017 Kraków, ul. Raclawicka 56.
8. Wniosek powinien określać:
 - a) wnioskodawcę,
 - b) przedsięwzięcie oraz przyczyny i cel jego podjęcia,
 - c) rodzaj i rozmiar prac niezbędnych do wykonania,
 - d) termin realizacji przedsięwzięcia,
 - e) koszt wykonania planowanych prac,
 - f) wkład własny w kosztach realizacji zadania.
9. Do wniosku należy dołączyć:
 - a) kopię mapy ewidencji gruntów, na której należy określić lokalizację i ewentualne etapy realizacji projektowanych prac,
 - b) wypis lub informację z operatu ewidencji gruntów dotyczący nieruchomości, na której ma być realizowane zadanie,
 - c) dokumentację fotograficzną ilustrującą miejsce planowanego przedsięwzięcia (min. 3 fotografie z datą wykonania zdjęcia),
 - d) do wniosku o dofinansowanie do budowy i renowacji zbiorników małej retencji należy ponadto dołączyć stosowne pozwolenia, zezwolenia,

- decyzje, wymagane przepisami prawa: prawa wodnego, prawa budowlanego, ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko lub innych ustaw,
- e) oświadczenie o liczbie ciągników rolniczych i samobieżnych maszyn rolniczych w gminie, wymóg ten nie dotyczy zadań związanych z budową i renowacją zbiorników małej retencji,
 - f) decyzję starosty o rekultywacji w przypadku wnioskowania o środki finansowe na rekultywację oraz zagospodarowanie gruntów zrekultywowanych.
10. Wniosek powinien zawierać plan rzeczowo – finansowy realizacji zadania/opis zadania z uwzględnieniem wkładu własnego. Wzór wniosku stanowi załącznik nr 1 do niniejszych zasad.
 11. W przypadku wniosku o dofinansowanie zakupu sprzętu i oprogramowania, o których mowa w art. 22c ust. 1 pkt 11 ustawy, wniosek powinien zawierać informację o przeznaczeniu wnioskowanego sprzętu i oprogramowania oraz posiadanym dotychczas wyposażeniu tego typu, a także kiedy ostatnio zostały przyznane środki finansowe na ten cel. Dofinansowanie może być przyznane nie częściej niż co 2 lata.
 12. Wnioski podlegają weryfikacji pod względem formalnym oraz w zakresie zgodności ich sporządzenia z ustawą oraz niniejszymi zasadami i na tej podstawie są kwalifikowane do dofinansowania.
 13. W przypadku braków formalnych wnioskodawca zostanie wezwany (pisemnie lub telefonicznie) do niezwłocznego uzupełnienia wniosku.
 14. Dofinansowane będą zadania wykonane tylko w roku, w którym środki finansowe zostały przyznane.
 15. W przypadku, gdy łączna wartość wnioskowanych środków finansowych na zbiorniki małej retencji jest mniejsza niż kwota określona w pkt 3 lit. a), pozostała, niewykorzystana kwota środków zostanie przeznaczona na realizację pozostałych zadań o których mowa w ustawie.
 16. Podział środków finansowych nastąpi uchwałą Zarządu Województwa Małopolskiego do dnia 30 kwietnia każdego roku.
 17. W podziale środków finansowych uwzględnia się wysokość maksymalnych dofinansowań do poszczególnych rodzajów zadań wg normatywów określonych w załączniku nr 2 uchwały.
 18. Kwota przyznawanych środków finansowych, o których mowa w pkt 3 lit. b), zależy jest od:
 - a) wysokości dochodu budżetu województwa pobranego w poprzednim roku za wyłączenie gruntów z produkcji rolnej z obszaru tej gminy - 10%,
 - b) powierzchni gruntów w gminie objętej dopłatami ARiMR za rok poprzedni – 60 %,
 - c) liczby ciągników i samobieżnych maszyn rolniczych - 30%.
 19. O podziale środków finansowych, o których mowa w pkt 3 lit. a), decyduje Zarząd Województwa Małopolskiego zgodnie z art. 22 c ust.2 ustawy.
 20. Maksymalna wysokość dofinansowania zadań ze środków, o których mowa w pkt 3 lit. a) wynosi 50 000 zł.
 21. Maksymalna wysokość dofinansowania zadań ze środków, o których mowa w pkt 3 lit. b) wynosi 150 000 zł. Najniższa wysokość dofinansowania wynosi 30 000 zł, jeżeli wartość zgłoszonych zadań będzie równa lub większa 60 000 zł.

22. Parametry zbiorników małej retencji wynoszą od 30 m² do 5 000 m². W szczególnie uzasadnionych przypadkach Zarząd Województwa Małopolskiego może podjąć decyzję o dofinansowaniu zbiorników małej retencji o innych parametrach niż wyżej ustanowione.
23. Dofinansowanie zadań ze środków, o których mowa w pkt 3 lit. b), zgłoszonych przez osoby fizyczne, może nastąpić wyłącznie z pomniejszenia puli środków finansowych przypadających gminie, w której wnioskodawca realizuje zadanie. Pomniejszenie wyżej wymienionych środków nie może jednak przekroczyć 10%.
24. W przypadku osób fizycznych środki finansowe będą przyznawane wnioskującym wg kolejności wpływu wniosku. Jeżeli w jednym dniu wpłynę więcej wniosków, to w pierwszej kolejności dofinansowanie przyznaje się na drogę rolniczą, która obsługuje większą powierzchnię użytków rolnych.
25. W przypadku osób fizycznych dofinansowanie zadań ze środków, o których mowa w pkt 3 lit. b), może być przyznane temu samemu wnioskodawcy jeden raz w ciągu 5 lat.
26. Termin rozpoczęcia realizacji zgłoszonego do dofinansowania zadania ustala się od dnia zawarcia umowy pomiędzy Województwem a wnioskodawcą.
27. Wnioskodawca może zaktualizować zakres wykonania zgłoszonych zadań niezwłocznie po otrzymaniu informacji o wysokości przyznanych środków finansowych. W uzasadnionych okolicznościach dopuszcza się zmianę zakresu zadania przez beneficjenta w trakcie jego realizacji, w formie aneksu do umowy. W przypadku budowy i modernizacji dróg zmiana zakresu dotyczy długości dróg.
28. Termin zakończenia realizacji zadania upływa 20 września każdego roku.
29. Termin składania dokumentacji rozliczeniowej wykonanych zadań upływa 30 września każdego roku. W przypadku dostarczenia rozliczenia pocztą, decydująca jest data stempla pocztowego.
30. Na uzasadniony wniosek beneficjenta może nastąpić przedłużenie terminu realizacji zadania oraz złożenia dokumentacji rozliczeniowej. W takim przypadku konieczne jest zawarcie stosownego aneksu do umowy, o której mowa w pkt 31.
31. Rozliczenie przyznanych środków finansowych następuje zgodnie z warunkami zawartymi w umowie pomiędzy Województwem a wnioskodawcą, której wzór zatwierdzony jest uchwałą Zarządu Województwa Małopolskiego.
32. W celu weryfikacji oraz sprawdzenia prawidłowości wykorzystania przyznanych środków finansowych Województwu przysługują uprawnienia kontrolne, realizowane za pośrednictwem upoważnionych pracowników Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego.
33. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Zarząd Województwa Małopolskiego zastrzega sobie możliwość podziału środków finansowych z pominięciem powyższych warunków, jednak zgodnie z art. 22c ust. 1 ustawy. W takim przypadku umowa zawarta z wnioskodawcą może określić termin składania dokumentacji rozliczeniowej oraz jego wkład własny w realizowane zadanie w sposób odbiegający od niniejszych zasad.
34. Wnioski dotyczące finansowania wykonania zastępczego, o którym mowa w art. 15 ust. 5 ustawy, będą rozpatrywane niezależnie od zapisów niniejszych zasad.
35. Postanawia się wyrazić zgodę na ogłoszenie w 2016 r. dodatkowych naborów wniosków, zgodnie z zasadami określonymi w niniejszej uchwale, przy czym:
 - a) Zarząd Województwa Małopolskiego ogłosi terminy dodatkowych naborów wniosków w terminie do końca III kwartału 2016 r.,

- b) podziały środków finansowych z dodatkowych naborów wniosków zostaną przez Zarząd Województwa Małopolskiego dokonane niezwłocznie, po dokonaniu weryfikacji wniosków,
- c) terminy zakończenia realizacji zadań, w ramach dodatkowych naborów wniosków, upływają 15 października 2016 r.,
- d) terminy składania dokumentacji rozliczeniowych wykonanych zadań w ramach dodatkowych naborów wniosków upływają 31 października 2016 r.,
- e) podział środków finansowych o którym mowa w pkt 3, w ramach dodatkowego naboru w 2016 r: 60 % środków finansowych przeznacza się na budowę i renowację zbiorników małej retencji, 40% środków finansowych na realizację pozostałych zadań, o których mowa w art. 22 c ust.1 ustawy.

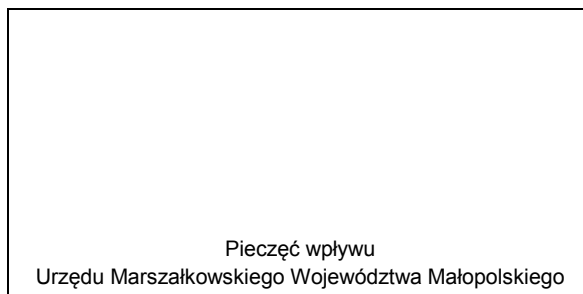
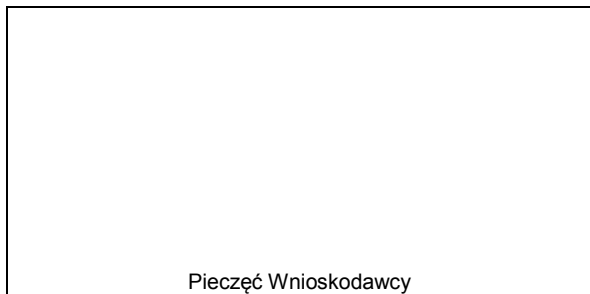
Maksymalne dofinansowanie środkami finansowymi poszczególnych rodzajów zadań.

Lp.	Rodzaj zadania	Maksymalny udział dofinansowania w %
1.	Rekultywacja i zagospodarowanie gruntów zrekultywowanych	50
2.	Budowa i modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych	50
3.	Budowa i renowacja zbiorników służących małej retencji	70
4.	Użyźnianie gleb o niskiej wartości produkcyjnej.	35
5.	Wdrażanie i upowszechnianie wyników prac naukowo-badawczych związanych z ochroną gruntów rolnych	75
6.	Zakup sprzętu pomiarowego i informatycznego oraz oprogramowania, niezbędnego do zakładania i aktualizowania operatów ewidencji gruntów oraz prowadzenia spraw ochrony gruntów rolnych	50

Harmonogram gospodarowania środkami finansowymi

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Odpowiadający
1	Składanie wniosków o dofinansowanie zadań środkami finansowymi	1 styczeń - 28 lutego	Departament Rolnictwa i Geodezji
2	Weryfikacja złożonych wniosków	marzec - kwiecień	Departament Rolnictwa i Geodezji
3	Podział środków finansowych	do 30 kwietnia	Departament Rolnictwa i Geodezji
4	Realizacja zadania	do 20 września	Departament Rolnictwa i Geodezji
5	Składanie dokumentacji rozliczeniowej wykonanych zadań	do 30 września	Departament Rolnictwa i Geodezji
6	Wypłata środków finansowych	październik-grudzień	Departament Rolnictwa i Geodezji Departament Budżetu i Finansów

Załącznik nr 1
do Zasad i trybu postępowania w zakresie dysponowania środkami
budżetu województwa związanymi z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych
(Uchwała Zarządu Województwa Małopolskiego
z dnia r.

WNIOSEK

**o dofinansowanie zadań środkami budżetu województwa związanymi
z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych**

.....

(nazwa zadania)

Wnioskowana kwota dofinansowania z budżetu Województwa Małopolskiego

..... zł

I. INFORMACJE O WNIOSKODAWCY Z KTÓRYM ZOSTANIE ZAWARTA UMOWA:

- 1) Nazwa Wnioskodawcy/imie i nazwisko:
- 2) NIP/PESEL Wnioskodawcy¹:
- 3) REGON Wnioskodawcy²:
- 4) numer rachunku bankowego Wnioskodawcy:
- 5) w przypadku gdy Wnioskodawcą jest Gmina klasyfikacja budżetowa planowanych kosztów
- 6) tytuł prawny do nieruchomości: (własność, użytkowanie wieczyste, zarząd, dzierżawa, posiadanie samoistne, inny tytuł prawny):
- 7) dokładny adres:
miejsowość, kod, ul. nr
gmina, powiatwojewództwo.....
- 8) tel. fax
- e-mail: http://.....
- 9) w przypadku gdy Wnioskodawcą jest Gmina nazwiska i imiona oraz funkcje/stanowiska osób upoważnionych do reprezentowania podmiotu ubiegającego się o środki finansowe z budżetu Województwa Małopolskiego:
 - a)
 - b)
- 10) w przypadku gdy Wnioskodawcą jest Gmina dane kontaktowe osoby zajmującej się realizacją zadania (upoważnionej do składania wyjaśnień i uzupełnień dotyczących zadania na etapie wniosku, umowy i rozliczenia):
 - a) imię i nazwisko:
 - b) nr telefonu kontaktowego:
 - c) adres e-mail:.....

¹ W przypadku gdy Wnioskodawcą jest Gmina należy podać numer NIP, którym Gmina posługuje się przy wystawianiu faktur VAT,

² W przypadku gdy Wnioskodawcą jest Gmina należy podać REGON Gminy, a nie Urzędu Gminy,

* niepotrzebne skreślić

**II. PLAN RZECZOWO - FINANSOWY - dotyczy wniosku o dofinansowanie budowy,
modernizacji/remontu dróg prowadzących do pól na rok.....**

Określenie planowanego zadania tj. 1. Nazwa zadania, 2. Lokalizacja, 3. Przyczyny realizacji, 4. Zakres robót.	Wielkość planowanego zadania w mb	Termin realizacji	Wartość kosztorysowa lub przewidywana wartość planowanych prac w zł	Planowany wkład własny	Przyjęta procedura udzielania zamówień

III. OPIS ZADANIA dla pozostałych wnioskowanych zadań na podstawie art. 22 c ust. 1 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych

1. Nazwa zadania

2. Miejsce wykonywania zadania

3. Przyczyny i cel podjęcia zadania

4. Harmonogram prac związanych z dofinansowaniem zadań środkami finansowymi budżetu województwa związanymi z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych

Lp.	Poszczególne działania w zakresie planowanych prac	Termin realizacji

Uwaga:

Do dokumentacji rozliczeniowej należy przedłożyć:

- a) **dokumentację fotograficzną** obrazującą poszczególne prace (zgodnie z harmonogramem prac),
- b) **protokół odbioru końcowego** - wzór – załącznik nr 1 do niniejszego wniosku,
- c) **protokół odbioru robót zanikających** – wzór – załącznik nr 2 do niniejszego wniosku.

5. Kalkulacja przewidywanych prac

	Rodzaj kosztów	Jednostka	Ilość	Cena jednostkowa	Kwota netto	Podatek VAT		Całkowity koszt (w zł) brutto/netto *	Wkład własny Wnioskodawcy (w zł)
						Stawka	Kwota		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Suma:									

IV. INFORMACJE DODATKOWE w przypadku wniosku o dofinansowanie zakupu sprzętu i oprogramowania

Zakres rzeczowy	Przewidywana wartość planowanego zadania	Planowany wkład własny	Przeznaczeniu wnioskowanego sprzętu i oprogramowania	Posiadane dotychczas wyposażenie tego typu	Data przyznanych ostatnio środków finansowych na ten cel
1	2	3	4	5	6

UWAGA: jeśli dla wnioskodawcy podatek VAT jest kosztem odzyskiwanym, ceny w kosztorysach muszą być kwotami netto.

Oświadczam, iż realizując powyższy projekt mogę/nie mogę* odzyskać poniesiony koszt podatku VAT, którego wysokość została/nie została* wliczona w koszty zadania.

Uwagi mogące mieć znaczenie przy ocenie kosztorysu

.....
.....

Oświadczam / oświadczamy, że:

- 1) wszystkie podane we wniosku informacje są zgodne z aktualnym stanem prawnym i faktycznym.
- 2) ¹wyrażam/wyrażamy zgodę na przetwarzanie danych osobowych w zakresie niezbędnym do oceny i rozpatrzenia wniosku, zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 2135 z późn. zm.).

Dane osobowe zawarte we wniosku będą przetwarzane przez Marszałka Województwa Małopolskiego z siedzibą w Krakowie przy ul. Basztowej 22, 31-156 Kraków, adres do korespondencji: ul. Raclawicka 56, 30-017 Kraków, w celu realizacji działań związanych z dofinansowaniem zadań środkami budżetu województwa związanymi z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych i leśnych, zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych. Osobie, której dane dotyczą, przysługuje prawo dostępu do treści swoich danych oraz ich poprawiania. Dane te nie będą udostępniane innym odbiorcom.

.....
(podpis Wnioskodawcy/osób upoważnionych do reprezentowania podmiotu*)

¹ dotyczy osób fizycznych

Obowiązkowe załączniki:

1. Kopia mapy ewidencji gruntów, na której należy określić lokalizację i ewentualne etapy realizacji projektowanych prac;
2. Wypis lub informacja z operatu ewidencji gruntów dotyczący nieruchomości, na której ma być realizowane przedsięwzięcie;
3. Dokumentacja fotograficzna ilustrująca miejsce planowanego przedsięwzięcia (min. 3 fotografie z datą wykonania zdjęcia);
4. Przy wniosku o dofinansowanie do budowy i renowacji zbiorników małej retencji przedłożone winny być ponadto stosowne pozwolenia, zezwolenia, decyzje wymagane przepisami prawa: prawa wodnego, prawa budowlanego, ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko lub innych ustaw;
5. Oświadczenie o liczbie ciągników rolniczych i samobieżnych maszyn rolniczych w gminie. Oświadczenie to nie dotyczy zadań związanych z budową i renowacją zbiorników małej retencji;
6. Decyzja starosty o rekultywacji w przypadku wnioskowania o środki finansowe na rekultywację oraz zagospodarowanie gruntów zrekultywowanych.

Załącznik nr 1 do wniosku o dofinansowanie zadań środkami budżetu województwa związanymi z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych (Uchwała Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 19 maja 2016 r.)

Protokół nr

spisany w dniu20.....r.

na okoliczność odbioru końcowego robót

na obiekcie:

.....

wykonywanych przez

.....

w czasie od20.....r. do20.....r.

Skład komisji:

I. Wnioskodawca:

.....

(imię i nazwisko, stanowisko służbowe, upr. bud. nr)

II. Inspektor nadzoru inwestorskiego:

(imię i nazwisko, stanowisko służbowe, upr. bud nr)

III. Członek:

(imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe)

IV. Członek:

(imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe)

V. Członek:.....

(imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe)

VI. Wykonawca:

(imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe)

VII. Przy udziale:

(imię i nazwisko, stanowisko służbowe, upr. bud. nr)

Ustalenia komisji

Na podstawie przedstawionych dokumentów, stanowiących podstawę do odbioru oraz kontroli obiektu komisja ustaliła:

1. Przedmiot odbioru został wykonany na podstawie:

.....

.....

2. Termin rozpoczęcia robót:20.....r., zakończenia robót:20.....r

Wartość robót: zł. (słownie:

.....zł)

3. Przedmiot odbioru posiada następującą charakterystykę:

LP.	OPIS ROBÓT	J.M.	ROZMIAR	WARTOŚĆ
1.	2.	3.	4.	5.

4. W wyniku kontroli komisja stwierdziła, że wykonane roboty są ilościowo zgodne/niezgodne¹⁾ ze stanem faktycznym, a jakościowo odpowiadają/nie odpowiadają¹⁾ wymogom technicznym.

5. Uwagi dotyczące wadliwie wykonanych robót z wyszczególnieniem rodzaju i ilości oraz lokalizacji:.....
.....

6. Wymienione wyżej usterki winny być usunięte do dnia:.....20.....r.

7. Kontrolę sprawdzającą usunięcie usterek przeprowadzi:

.....

(imię i nazwisko, stanowisko służbowe, upr. bud nr)

8. Komisja przyjmuje roboty przedstawione w zestawieniu wykonanych robót (wg kosztorysu) na sumę: zł. (słownie:

.....zł.)

WARTOŚĆ ROBÓT			
	Nr protokołu	Dzień odbioru	Wartość robót
Odebranych poprzednio			
Do zafakturowania	-	-	-

ROZMIAR I ZAKRES ODEBRANYCH ROBÓT		
WYSZCZEGÓLNIENIE	ILOŚĆ.	WARTOŚĆ WYKONANYCH ROBÓT [zł]

9. Przedmiot odbioru odpowiada przeznaczeniu i z dniem20.....r. uznaje się go za odebrany końcowo od i przekazany w użytkowanie Wnioskodawcy.

10. Okres gwarancji – rękojmi trwa **miesiący** od dnia dokonania odbioru końcowego i przekazania w użytkowanie, tj. do dnia20.....r.

11. Do protokołu dołącza się:

- a. Dokumentacja fotograficzna
- b.
- c.
- d.

12. Inne ustalenia komisji:

.....

.....

.....

.....

Na tym protokół zakończono i po odczytaniu podpisano:

- I. Wnioskodawca:.....
- II. Inspektor nadzoru inwestorskiego:
- III. Członek:.....
- IV. Członek:
- V. Członek:.....
- VI. Wykonawca:.....
- VII. Pozostałe osoby uczestniczące w czynnościach odbiorczych:
.....

¹⁾ niepotrzebne skreślić

Protokół nr

spisany w dniu 20.....r.

na okoliczność odbioru częściowego robót zanikających

na obiekcie :

.....

wykonywanych przez

.....

w czasie od do 20.....r.

Skład komisji:

I. Wnioskodawca :

(imię i nazwisko, stanowisko służbowe, upr. bud. nr)

II. Inspektor nadzoru inwestorskiego:

(imię i nazwisko, stanowisko służbowe, upr. bud. nr)

III. Członek:

(imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe)

IV. Członek:

(imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe)

V. Członek:

(imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe)

VI. Wykonawca:

(imię i nazwisko, stanowisko służbowe, upr. bud. nr)

VII. Przy udziale:

(imię i nazwisko, stanowisko służbowe, upr. bud. nr)

Ustalenia komisji

Na podstawie przedstawionych dokumentów, stanowiących podstawę do odbioru oraz kontroli obiektu komisja ustaliła:

13. Przedmiot odbioru został wykonany na podstawie:

.....

.....

14. Termin rozpoczęcia robót:20.....r., zakończenia robót:..... 20.....r.

Wartość robót: zł,

(słownie.....)

15. Przedmiot odbioru posiada następującą charakterystykę:

LP.	OPIS ROBÓT	J.M.	ROZMIAR	WARTOŚĆ
1.	2.	3.	4.	5.

16. W wyniku kontroli komisja stwierdziła, że wykonane roboty zanikające są ilościowo zgodne/niezgodne¹⁾ ze stanem faktycznym, a jakościowo odpowiadają/nie odpowiadają¹⁾ wymogom technicznym.

17. Uwagi dotyczące wadliwie wykonanych robót z wyszczególnieniem rodzaju i ilości oraz lokalizacji:

.....

18. Wymienione wyżej usterki winny być usunięte do dnia 20 r.

19. Kontrolę sprawdzającą usunięcie usterek przeprowadzi:

.....

(imię i nazwisko, stanowisko służbowe, upr. bud. nr)

20. Komisja przyjmuje roboty przedstawione w zestawieniu wykonanych robót (wg kosztorysu) na sumę: zł (słownie:.....)

.....)

WARTOŚĆ ROBÓT			
	Nr protokołu	Dzień odbioru	Wartość robót
Odebranych poprzednio
 20 r. zł.
 20 r. zł.
 20 r. zł.
Odebranych niniejszym protokołem = do zafakturowania 20 r. zł.

Pozostałych do odebrania	X	X zł.
--------------------------	---	---	-----------

21. Do protokołu dołącza się:

- a. dokumentacja fotograficzna
- b.
- c.
- d.

Na tym protokół zakończono i po odczytaniu podpisano:

- VIII. Wnioskodawca:.....
- IX. Inspektor nadzoru inwestorskiego:
- X. Członek:.....
- XI. Członek:.....
- XII. Członek:.....
- XIII. Wykonawca:.....
- XIV. Pozostałe osoby uczestniczące w czynnościach odbiorczych:
.....

¹⁾ niepotrzebne skreślić

